

B

2654.

5968

Langued.

Wanemuisse
Kartslawa
TARTUS. +

11151

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

45416

Largud.

Kaljamäng 4 raatuses.

O. Blumenthal ja G. Kadelburg.

Fõlminud: H. Konik.

Vanemuise näitelava.
Juuni 1911.

2.

Osalised.

- Maximilian, wabahärra Täckes
von Wettinger.
- Rudolf, tema pseg. Loovint.
- Charlotte, wabahärra öde. kein H
- v - Dietrich von Pinner Ahum.
- Mister Thomas Förster. Kull.
- v - Skary, tema tütar. pt. Weber.
- Mistress Hanna Stephensen p. ja
- Lorenz, teener. Pamel
- v - Franz, kellner.

Esimeine waatus mängib ühes
suvelus kohas, teine waatus Sjerlins
kolmas ja neljas waatus Wellings-
hauseni meises.

Esimene vaatus.

Decoratsioon: Aiatuba ühes supe-
luskohta hotellis. Laia lahtise ter-
rasse kaudu, mille võred lille-
kastitega, chitud on, avaneb vaa-
de mägede päale. Pahemal pool
mistress Stephenseni toa üks Ees-
poornal ja pahemal pool väin-
sed sisseseaded erinevotmise jaoks.
Tagasinas ajalike vann, milles
võeraste nimekini, kohalik liht-
ja teised lihed ripuvad. Ühe seinel
küljes raudtee sõiduplaan. Teises
seinas värvilised reisiplaanid,
väinene papist tahvel päälkirja-
ga: "Tõllad majas saadaval",
joonistustega illustatud kuulutu-
seliit mineralvee soovitusega ja
teised iseloomulised teadaand-
mised, mis esimese pilguga tra

Artu
+ Tartu

Tunda lasevad et hotelli-tvas
wibid. - Hele hommiku-valgus-
tus. Esriide kerkimisel rõlavad
näitelava tagant rümased
kartid ühest Adegiest]
1. etendus.

Rudolf. Hanna (Siis) Franz.

Rudolf [peenes, hiledas suveüli-
 kunnas, olekubar, kollased kingad,
 kepp.]. Kuu ma teile aga ometi üt-
 len, et mul sellega tõesti tüsi ta-
 ga on.

Hanna [hiledas suvises hommiku-
 ülikunnas laia äärtega kübar, wee-
 peeker rihma küljes üle õla ripu-
 tatud]. Ja teie ei taha siis kuidagi
 mõistlikuks saada?

Rudolf. Uskuge, armuline proua,
 ei lähe.

Hanna. Ka siis mitte, kui ma
 teile kõige mõistlikumaid põhjusi
 ette toon?

Rudolf. Siis alles öieti mitte. Kii-

sugustes asjades ei ole minu juures
mõistusel sugugi kaasa rääkida.
Hanna [naudes] Näeb nii.

Rudolf. Ja mis aitavad siis ka kõige
targemad vastupõhjedused
kui keegi armastab! See on just nii,
nagu tahaksite tulekahju rahustata
võite sõnadega kustutada. Säär-
võite ei tea kui palju rääkida -
ta põleb edasi.

Hanna. Ja teie juures põleb nii
tüesti juba nii kovasti? Ammu
sest siis õieti on, kus te minu
väikest sõpra miss Mary Försteri
tundma saite?! Väevalt kolme
nädala eest juhtusime me sinu
supeluskohas kogemata kokku,
ja see on ometi lõepoolsest liig lii-
hinene aeg sellens, et tüdrukut
enam jätta ei või.

Rudolf. Aga liig peikin aeg
sellens, et teda kunagi unustada.

Hanna. Seda ütlete teie nii,

6.

aga kui me alles jälle ära reisime ja rong waksalist mine-ma sõidab, siis waatate muidugi õige kurwameelselt meile järele. Te olete siis paar päewa wähetõsisena kui harilikult. Kuid see ei kesta kaua, ja kõik on mööda.

Rudolf [wärskelt] Ei, seda pean mina küll paremini teadma, armuline preua. Nende noorte daamede juures, keda ma unustada wõisin, olivad haiguse märgid hoopis teistsugused. Saäl ei ütelnud midagi minu sees: wana peiss, nüüd on mööda ühepäewa tundmustega; see puudutab elu külge. See on sinu saatus! ... Ja seda olexin ma wäiksele pereile ka ammugi kui auus mees ütelnud.

Hanna. Kas tõesti

Rudolf. Kui teie mitte alati en-

nast vahule ei oleks lükanud na-
gu vahesin.

Hanna. Ja, natukene ettevaatlik
olin ma.

Rudolf. Ma ei saa teist sugugi
arv. Inna waadatanse selle kuu
ühiskondlise õnnetuse päale, et
noored mehed nii wastutõrkudes
abielusse astuvad. Nüüd tuleb
wiimaks üks, kes kama ei aruta.
Ja ütleb lihtsalt: siin ma olen,
kes on lähem õpetaja? Ja
nüüd teete te talle kos nii ha-
paks. Mitte kümme minutit
ei wõinud ma preili Maryga
üksi olla. Ja kas ma talle nüüd
lillesid saatsin wõi raamatuid
wõi kempverikarpe, kõi
õksisite teie läbi.

Hanna Muidugi. Sest ei te in-
ka kirjakesi juurde olite pannud.

Rudolf. Seda sundisite teie ise
mind tegema. Kui rääkida ei

Tõuleb
R

saa, peab niijateed katsuma.
 Ja viimaks ei lubanud ma enesele ^{enam} vanksematgi katset. Ja iseigi siin seda karbiniest täidetud šokoladi. . . ma tean ju, kui, kui häa meelega miss Mary maitsi süök, ei võnud mul julgust talle saata.

Hanna. Olgu, selle peab ta saama. Täidetud šokoladi süön ma ise nimelt väga häa meelega. See tähendab [naerdes] siin kahame siiski enne läbi katsuda. [Ta tõstab kaabi kaant]

Teie tubaga. . .

Rudolf. Aga armuline proov. . .

Hanna [üht niijakest välja tõmmates]. Muudugi jälle üks kivi. Seda tegite te ju väga kavalasti [helistab]

Rudolf. Teie leiaste aga ka kõik üles.

Hanna. Wh, nüüd ei ole ju

enam hädavõitu^{9.}

Franz

Franz [on keskest sisse astunud]

Hanna [Franzile]. Palun, andke see miss Forsterile. Serwitus härra paarun von Wettin-
geni poolt

Franz [shokoladi karbinesega
ära pahemale poole]

Hanna [Rudolfi kirja ulata-
des]. Ja nüüd palun. Wõi
tohin mina wahest...?

Rudolf. Kiri see teid huvitab,
palun rahulikult avada.

Hanna. Olen tõesti uudis hi
mulis. [Avab kirja]. Aga härra
ra paarun, see on ju tühi pabe
rileht. See oli kiri miss Forste-
rile?

Rudolf [kuivalt]. Ei, see oli
kiri teie jaoks. Kätteleidmise
jaoks! Teine preili jaoks, see
oli all-karbi põhjas. See on
tal nüüd käes... Teie olite ju

nii lahke ja saatsite ta kalle
sisse.

Hanna. Aa, sääl pean ma
aga nohe... [tahab ära minna
pah. poole]

Rudolf [teda tagasi hoides]. Aga
misparast siis... Sääl on ju ai-
nult paar mitte midagi ütlevat
~~wässinat~~! Ja mitte minu omadgi -
ja päälegi, enne kui preili Mary
nasti tühjakse on söönud.

Hanna. Ja, see on õige. Seni
loodan ma teile wümaraks selgeks
teha, et ma teie kosimist ainult
poolt mitte kuidagi toetada ei
või.

Rudolf. Aga misparast siis mitte?

Hanna. Silleparast et ma seda
usaldust, mis noore tütarlapse
isal minu vastu on, mitte kuijasti
kannitada ei tohi. Kui ma kahemsa
nädala eest Chikagos temaga juma-
laga jätsin, et kord wana eu-

11.

ropasse reisida, siis ütles ta mulle: Kas teate mis? Mina olen siia Chikagosse minni naelutatud ja ei saa vist tervet oma elu ajal enam Europasse. Kuidas oleks, kui te mu tütret kaasa võtaksite? Tä peab emeti ka kord ilma näha saama... Ja nii tessutasime me siis üsna lõbusalt üle ilmanmere, meie mõlemad, ainsuinski. Parisis kosutasime oma tervist meresõidu järel, Berlinis kosutasime endid Parisi järel.

Rudolf. Ja siin supeluskohas tahate te oma tervist kosutada Berlini järel.

Hanna. Oigus. Mis aga iganes minu kaitsealusle lõbu teeb, seda tehtaks. Selleks on mulle mister Förster kitsendamata voli andnud. Aga kui ma tema lõpüks veel ära kihlata tahaksin. täiesti oma käe pääl

12.

ilma mister Försteri ja wõi ei
järele küsimast. See oleks ometi -
Rudolf [narratades]. Mu ja... teda
täiesti kõrwale jätta me küll ei
wõi. Ma mõtlesin, et kui mul
armulise preiliga lood kerras,
siis telegraferime talle.

Hanna Muudugi! Ja kui siis
enam midagi muuta ei ole, siis
lubate isale armulikult traadi
teel oma õnnistust saata.

→ Ar
Ei, armas perim, nii see ei lähe.
Saäl teinepool armastatakse
selgeid olusid. Sellepärast kirju-
tasin ma, sel päeval kui mulle
teie küsimisele selgeks sai,
mister Försterile pika kirja. Ja
kuni tema vastus päralt ^{oleks} jõudnud,
pean ma teilt kui ausmehelt
kindla lubaduse nõudma, et
teie miss Sharyt mingisugusele
otsustawale tunnistusele ei
sunni. Kas tahate mulle seda

lubada.

Rudolf. Ma ei tea äkki.

Hanna. Wõi ma peaksin siis te-
maga jalamaid ära reisima.

Rudolf. Jumala pärast mitte!

Hanna. Te teate nüüd, mis teid
votab. Seega annate siis mulle
oma sõna!

Rudolf [ohates]. Niisugusel olu-
kerral, armuline preia. [tema-
le kätt ulotades]. Minu sõna!

[Wäikese rõhklennise järel]. Aga
siis oleks ehk omegi parem, kui
miss Fürster kirja saält karbi-
sest ei loeks. Kui hoopis mitte-
midagi ütlevad ei oleud need väg-
sid siisgi mitte.

Hanna [pah. poole unse junde
minnes]. Ma tahan kõne

Franz [pah. poolt tulles]. Armu-
line preia lasenud tänu ütelda,
parunihärra.

Hanna. Kas ta maitses juba shoko-

Frank

ladi?

Franz. Ma ei tea. Aga kui ma praegu tee sisse viisin, oli preili terve karbi kummuli kalkanud. [Ta läheb tahapoole ja paneb ajalehe sillekohasesse koidjasse.]

Hanna [hinnatanud]. Kummuli kalkanud? [Rudolphi poole]. Ja, kas ta siis teadis...

Rudolf [seintase]. Ma olin küll ettevõtjuse pärast kaane peäle kirjutanud. k.k.k. Kallake kast kummuli!

Hanna [naerdes]. See olite tööpoolest...! Hää, et mul nüüd teie sõna pandiks on. [Ära pah. poole.]

Rudolf. Nüüd ripub mul õnnelikult lusk suu ees. Kuulge, Franz!

Franz Parunihärra?

Rudolf. Ma jaon oma tee tänasim. [Istub ette par. poole ja pa-

meie paberossi põlema] Wähest
wõin ma wäinsele wähermalt teie
hommikust ütelda.

2. stendus

Rudolf, Franz, Vinck

Vinck [keskalt, külnerile, wäher
saladuslikult] Hommikust
Franz!

Franz, Ah, häwa von Vinck.
Vinck. Kas oniss Farster juba
wälja on läinud?

Franz, Ei, weel mitte.

Vinck. Hää, siis wõite mulle
kohwi sija tuua. [Elligwolle min-
nes]. Siin ei pääse ta mul kätt
[Rudolfi nähes]. Mis see siis on?

Sääb istub juba keegi!

Rudolf [Vincki silmades]. Vinck!

Vinck. Wettingen!

Rudolf. Kuudas teie sija juhtu-
te nii jumala wara?

Vinck [kohmetult]. Mina? ... ah,
kas teate... arst kirjutas mulle

Vinck

V. R.

ette hommikuõhku! [poolleli jä-
tes]. Aga mis süsteie siin teete?

Rudolf. Mina?.. Ah, see on nii -
sugune isevärki asi. Mulle kirju-
tas arst ka hommikuõhku ette.
ja et ma.

Vinok [naendes]. Aga see on ju lollus!
Misparvast peaksime üksteisele
vastamisi ette luiskama. Meie
oleme mõlemad ju ometi ainult
selle mõttega siia tulnud, et ilu-
sale Amerika preilile tere hommi-
kust ütelda.

Rudolf [kohmetult]. Täpvoolest
kha ei väi salata.

Vinok. Ja see ei ole sugugi väike -
ne õhuker minu poolt. Sest alles
paari tunni eest sain ma woo-
disse.

Rudolf. Siin supeluskoahas? Mis
te siis nii hilja tegite?

Vinok. Paar klubisõpra Berliinist
jõudsid ära siia. Ja siis

47.
tarvitasime me ilusad juuli-ööd
selles, et minna palkoni peäl
wäikselt kaarta mängida.

Rudolf. See! Sellepärast kuulsin
ma terve öö otsa ühesal teie
palkonitoas niisugust kära.

Vinck. Aa, ja muid olite mi-
nu pääle küll vihane, et ma-
gada ei saanud?

Rudolf. Ei, mitte sellepärast. Waid
et te mind ülesse ei kutsumud!
Ma teen sedasugust ka häameel-
ga kaasa!

Vinck. Olge rõõmus, et te säääl juu-
res ei olnud. Härrad jätsivad
minu reisikassasse kolleda au-
gu ... ei olegi säääl enam
muid järel, kui üks ainus auk.
Kella kolmeni kestis istumine.

Rudolf. Ja sellepärast olite te
juba siin?

Vinck. Ja, see on väikse ameri-
lase tegev.

Rudolf. Tä on aga ka liig arm-
mas olemus. See heameelne ja
värskus... ja see waba otskohene
südamelikkus...

Vinck [kuivalt]. Ja, ja see määratu
hulk raha, mis tal on!

Rudolf. Mis see mulle korda läheb.
Kui ma nüisugust imexena tütar-
last näen, siis unustan ma üns-
kordilise ja reegeldetri ja kõne ja
täna ainult taevataati, et ta
läheb nüisuguseid ilmas ümber-
juureta läheb.

Vinck. Teie olete veel üns kerge-
meelne noor inimene. Teie on
armastus ainult lõbu. Kuid mi-
nu jaoks on ta tõsine asi.

Rudolf. Kuidas, teie tahate...

Vinck. Miss Forsteri nätt palu-
da, ja kui ta ja ütleb, siis nii
rutu kui võimalik pulmad te-
ha.

19.

Rudolf [imestanud]. Aga armas
peamin, te mõtlete küesti tõeselt...
Vinok. Lubage! Tüdrukul olla ju
hiiglasuur varandus. Tääl pean
ma ometi võtmise peäle mõtle-
ma... Väi teate teie vahest
näonda teist abinõuu, minu
rahaasja korraldada?

Rudolf. Ja, ma ei mäista. Nii palju
kui mul teada, jättis teie isa teile
omal ajal ilusa patsaku ^{rahas} pärida.

Vinok. Jättis ja, tööpoolest. Kuid
ta oli nii kergemeelne, et mulle
kõik ühekorraga laskis välja
maksata.

Rudolf. Ja terve selle summa olete
te juba läbi löönud? Teie üksinda?

Vinok. Noh, üksinda - seda ar-
me just ütleme. Tääljuures oli
hulk inimesi mulle armurikkalt
abiks. Ühesünaga, vähenes ja
vähenes. Ja ühel päeval pidin
enesele ütleva: „Niimeedi enam

edasi ei lähe; nüüd pead katsu-
ma midagi teenida; pead tööd
tegema!

Rudolf. Pravo?

Vinck. Istusin siis maha ja mõtle-
sin kaardimängu uue süsteemi
välja... ma ütlen teile, see klapp-
pis karvapäält... kodus! Sää-
nõisin ma kõige suuremaid sum-
masid riskida... ma võitsin ikka.
Kõnariutu Pariisi ja säält kiirrongi-
ga Monte Carlusse...

Rudolf. No, ja?

Vinck. Sellesarnast sissekukkumist
ei ole enne veel olnud!

Rudolf. Ah so! Süsteem ei olnud
kindel.

Vinck. Täitsa kindel - mängu panga-
le!... Ja sellega olivad siis väinai-
sed krossid mõkas ja mulle ei jää-
nud enam muud kui väikene
aasta-protsent, mis targa ettevaatu-

sega puutumata kapitalist minu jaoks kinni oli pandud. Mis peidiin ma nüüd päale hakkama?!

Rudolf. Nüüd oli küll häa nagu kallis.

Vinck. Mõnest rutsust kinni hakkama? Ja millena võib siis meesugune veel saada? ... Walik on liig väikene: ratsutamise, koolmeister, spordi kijas aatja, kinnituseagent. See on ameti kein nii, nii. Uhe silmapilgi mõtlesin koguni väljarännata - New-Yorki. Kuid see ei läinud ka mitte.

Rudolf. Mis parast siis mitte?

Vinck. Sääal juhtud liig paljude vanade tutvatega kokku. See on piimlik.

Rudolf [naudes]. Ja, ja

Vinck. Ei, nimeadi see enam edasi ei lähe. Minu wõlauskutjad peavad kord minu ees

raku saama. Seda olen ma neile
 wõlgu. - Kahjuks ei ole see mit-
 te ainus ainus asi, mis ma neile
 wõlgu olen. Ma pean wiimaks loo-
 le lõpu tegema. Ja sellers on ai-
 nult üks abinõu kemas: rikas
 naene!

Rudolf. Aga peab see just miss
 Förster olema?

Vinok. Jumal, ta on ameeriklane
 ja need on meie ringkondades vä-
 ga lugupeetud. See on kõige uuem
 mood! Saksamaal on miljonäri-
 titud liig palju ära näpatud. Kõud-
 mine on liig suur. Ja sellepärast
 on siis päris õnn, et Kolumbus
 ühel ilusal päeval Amerikka
 üles leidis

Rudolf [naerdes]. Tõsi küll!

Vinok. Säär kasvada neid raud-
 teekuningaid ja kaevanduse-
 wüsti-
 sid rüü seemi pääle vihma. Ma
 ei wäe siis sugugi misp -

enne kui õõ üleüldse algabgi. [Naerdes]
See ei ole emeti midagi mee jaoks!

Mis, härra von Vinck?

Vinck. Muudugi mitte, paruni
härra.

Wettingen. Päälegi - on ta mulle
ka veel ette kirjutanud, et ma -
kanadega ühes üles pean tõusma.
Ihis pärast ma just - kuni enesele
eeskujus pean võtma... ?

Rudolf. Sa pead liikuma, pead
jalutama.

Wettingen. Ah so. Et nõndanime -
tatud - ilusat loodust maista!

[Vincki poole]. Peate teie midagi
loodusest? Ikinna mitte! Minu
pärast võiks ta - olemata olla.

Rudolf. Aga ma palun sind
need ilusad mäed, need toredad
väljawaated.

Wettingen. Väljawaated on alles -
ülevallt mäestast! Ja sa ei või
emeti nõuda, et ma sinna - ülesse

peaks võinma?!

Vinck. Seda peate te küll vist
ikka, paruni härra.

Wettingen. Mina pean... kuidas
süü - pean?

Vinck. Et pärast kodus ütelda, et
üleval olete käinud.

Wettingen [wähese järelmõlemise
järel] Seda võin ma siis ka üteli-
da.

Rudolf. Aga armas papa, siis peak-
sid sa ju valetama.

Wettingen. On ikkagi hõlpsam - kui
võnida... Kas mul ei ole õigus?

Franz [keskelt, kaht kandel anda
kandes]. Üks klaas teed, üks portsjen
kohvi. [Panik tee ja kohvi pahem,
poole laua päale; siis ära]

Wettingen. Tee? Rudolf, selle võiksid
sa mulle anda.

Rudolf. Aga häameelega.

Vinck. Kas tohin teile seltsiks olla?

Rudolf. Lühidalt, teid ei huvita
õiguse pärast mitte miss Forster,
vaid üks kaasavara, mis temal
wakest olemas.

Vinck. Wakest? .. Arge inimest
arachimatage.

Rudolf. See ei ole aga eieti küll
ilus teist. On ometi veel teisi pa-
remaid abinõusid, et ennast
üles upitada. Kas te näituseks
juba. . .

Vinck [utuu talle wähele]. Armas
sõber! Arge tulge mulle ainult
kõrkuhoidmise ja tööga. See
minu juures ei lähe. On lihtsalt
inimesi olemas, kes uskavad raha
teenida ja teisi, kes jälle raha uska-
wad wälja anda. Aga mõlemat
ühe inimese käest nõuda, see on
kula ülevõhkus.

3. etendus

Vinck. Rudolf. Wettingen (sis) Frantz
Wettingen [elegant elumees, vähekesi]

Wetter

edew Hääles on tal, midagi tera-
 wat ja kroaksuvat ja lahutab
 üksikuid sõnu häämelega väi-
 keste vahesegadega, mis mõtle-
 misevõimega ära on tähendatud.
 Astub keskelt sisse] Hääd-
 hommikut, minu härrad.

Rudolf. Mis sina, papa? Nii vara
 juba ülestõusnud?

Wettingen. Tuba - ma lasin enesele
 koguni ilusast hallikaneitsist -
 juba - kolm peekri täit - wett
 anda.

Vinck. Nii on õige. Need mõjuvad
 kindlasti hästi teie tervise peäle.

Wettingen. Seda usun ma - vae-
 walt! Ma ei - jäänud neid nimelt!
 See kraam maitseb - kole! Arusa-
 mata, kuidas arst sarnast -
 sodi ettekirjutada võib. Kuidas
 see mees onind - üleüldse siia
 saata võib! Kusugusesse pesasse!
 Kus võelu juba pool üheksa otsas on -

27.

Wettingen. Muidugi. Iha lobisen
naamelega - cine juures.

Rudolf [Wettingenile, kuna Vinex
oma kohvi valmistab]. Kas tead,
ma usun, meie sõbral Vinexil
on jälle kord näpud koti põhjas.

[Kartval toonil]. Kuu ta sinu
juures peaks laenu teha tahtma...

Wettingen [hirmunult, davalt]. Laenu?
Iha ei mõtlegi! Kas tead, mis? Suis
joo õige parem ise oma tee.

Rudolf [naerdes]. Ei, papa; see
on maha tehtud.

Wettingen. [Oma ette, Vinexi umbusk-
likult silmitsedes]. Väga armas
seisukord. Sellest pean ma lahti
saama.

Vinex. Noh, armas parun, kas
te oma teed ei...?

Wettingen. Ja, kas teate mis. [Kande-
lauda kätte võttes]. Iha võtan oma
ainet - parem aias - Säär on -
värskem õhk... Arge laske ennast,

palun, sugugi segada.
Vinex. Aga ma palun teid,
 armas paarun. [Wõtab niusamas
oma kandelaia]. Siis wõtaw ma
 oma eine ka aias. Ma tahaks
 teiega ~~oma~~ häämelega ühesaja
 üle rääkida.

Wettinger [Rudolf]. Rääkida!
 Aha. Ilanab juba pääle [Wal-
jult]. Ütelge - ega see ometi mi-
 dagi aritawal ei ole, mis te mulle
 ütelda tahate?

Vinex. Aga ei.

Wettinger. Nimelt - ma peaksin
 teid muudu paluma, asja kuni
 minu ärasõiduni Berliini edasi
 lükata. Siis supeluskoahas on
 mulle arstliselt iga vähem kui
 aritus keelatud.

Vinex [naerdes]. Olge mureta, pe-
 runihärra. Kui te ainult mõneks
 silmapilguks mulle oma künna
 laenaksite

29.

Wettingen [oma kaardelaua käest
maha pannes, Rudolfile]. Kii
ma talle muud midagi ei pruugi
laenata...! Iha usun, keigi parem
on, ma ei lase teda sugugi pääle-
hanata [Estub].

Vinck [võtab oma kaardelauguga -
kohärva vastu, istet]. Kii siis! Waa-
dake, parunihärva, te tunnete ju
minu rahalist seisukorda.

Wettingen [melega elavusega wahule]
A propos, mis mulle meelde tuleb:
kaste tänast lehte juba lugesite.

Vinck. Ei. Täna ei ilmugi leht.

Wettingen. Ah, õige! Wabandage!

Vinck. Kii siis, parunihärva, ma
ütleen, teie tunnete minu seisuk-
orda.

Wettingen [jälle wahule]. Ütelge,
mis päevadel ilmub siis õieti see-
leht?

Vinck. Üle päeviti: teisipäeval,
neljapäeval ja laupäeviti.

Wettingen. Aha, siis selle pärast.
Vinex [jälle edasi]. Ma arvan,
 parunihärra, seesuguses seisukorras ei imesta see teid küll
 sugugi.

Wettingen [nagu enne]. Mis pärast
 ta siis iga päev ei ilmu - see
 leht?

Vinex [vähe kannatamatalt].
 Seda ma ei tea, parun. See ei ole
 ometi minu süü.

Wettingen. Ja, kui te näviliseks
 lähete, siis lahkun ma siit pea-
 rem. [Tõuseb püsti ja võtab oma
kandelaueri]. Lähme, armas -
Rudolf.

Vinex [teda tagasi hoides]. Aga
 mitte ometi. Ma tahtsin teilt ju
 ainult nõuu küsida.

Wettingen. Ainult nõuu? Ah so!
 Mis pärast ei ütelnud te seda mulle
 kohe?! Fulge, armas Vinex. Oma
 sõpradele olen ma ikka saada -

mal, kui nad minult nõuu taha-
wad saada. Noh, laske lahti!

Vinex. Asi puutub miss Forsterisse
Wettingen. Kas teie kah sellele väik-
selle daamile järele joovsite. Teie
nooredmehed olete ju selle miss
Forsteri pärast nii elevile . . .
[Rudolfile]. Ja muidugi, sina
ka, mu poeg.

Rudolf. Ah, annas papa, mulle
pandi täna pitsat suu peäle. Shi-
na ei tule enam arwesse.

Wettingen. See oleks mulle väga ar-
mas. Ma pean sulle ütlima, see
koolijätsi-waimustus nii lühikese
reisitutwuse järel . . .

Vinex. Miss Mary on aga ka tõe poe-
lest . . .

Wettingen. Oh, ja muidugi. Mul ei
ole ka midagi selle noore tüdruk-
wastu. Aga ma ei wõi sinna parata,
mul on umbusaldus naisuguste wäär-
silt tulnud supelwääraste wastu, kes

nii kauge lausekraadi alt tulevad, säält lagast, punanahkade juur-
rest. Ja kui Sarsa kavalaid
nüüd tihti enestele säält prouasid
teavad, siis pean ma teile ütle-
ma: See ei meeldi mulle kuugi!
Need Amerika äiapapad oma
iseäraliste nimedega, [närides], need
Robsterid, Bobsterid, Shobsterid. . . neid
saab ennem närida kui wälja-
rääkida. . . nendega ei ole harilikult
kõik -

Rudolf [naerdes] Sa oled aga ka lii-
ga umbusklik.

Wettingen. Igatahes oleks mulle väga
armas, kui sina xord - lõpu teeksid.

Vinex. Olge mureta, paruni härra.

See teie poja väikene roman lõpeb
nagu harilikult kõik romanid kih-
lusega. Kuid peigmees saan mina
olema.

Wettingen. Teie?

Vinex. Noh, seda peate ometi õigeks

tunnistama, et kõigist miss Försteri
 kossilastest mina kõige kohasem
 olen. Elutarkust, mida temal liig
 vähe, on mul liig palju. Ja raha,
 mida temal liig palju, on minul
 liig vähe. Uhu sõnaga, me oleme
 üksteise jaoks just kui loodud.
 See on mulle täitsa selge.

Rudolf. Küsimus on ainult, kas
 see ka miss Försterile selge on.

Wettingen. Kas ta seda kuidagi
 viisi on avaldanud?

Vinex. See 'p see ongi. Ta on iga-
 ühe vastu viisakas ja kena. Ta vä-
 tab teie poja käest kempveki kasti-
 sid ja minu käest lillesid vastu.

Wettingen. Eht ameerikalik. Nünda-
 nimetatud tööjastamise süsteem
Vinex aga kummast ta ei ole wh-
 kem ligu peab, seda ta ei näita.

Seilepärast tahtsin ma just praegu
 teilt nüüd paluda, kuidas viisi,
 ilma et just kervi saaks, siisu-

korra üle selgusele jõuda.

Wettingen. Armas sõber, saäl
peab diplomatiselt teinetaama.
Saäl on tuhandeid abinõusid
ja abinõuukesi olemas.

(lilled)
Franz

Franz [suure toreda lillekauplusega]

Härra von Vinck, see lillekauplus
töödi praegu aedniku juurest.

Wettingen. Kuidas, selle imetead olete
teie tellinud?

Vinck. Ja, miss Försteri jaoks.

[Franzile]. Wiige need lilled armu-
lisele preilile ja andke talle mi-
nu kaart.

R Wettingen. Lubage, armas Franz,
[tema käest kaarti ära võttes]

sega nimekaarti ei anna teie
mitte preilile. Te ühlete üsna
lihtsalt, see kauplus töödi lillekauplu-
selt ja ei anna ühegi sõnaga
mõista, kelle poolt ta tuleb.

Franz. Nagu käsite, härra parun.
[Ara pahem. peole]

Vinck Mis see siis peab tähendama?
Wettingen. See on üks naisugune abinõu,
 et sasuksa üle selgusile jõuda.

Kui noorele tütarlapsel mitte üks-
 keik ei olda, siis ütleb talle naisu-
 guse ilmanimeta saadetuse juures
 süda, mille poolt ta tuleb ja ilma
 sõnata ja näpunäiteta teab ta ja-
 lamaid kes saatja on. Ta ei mõtle
 lihtsalt ühegi teise peale.

Vinck. Te usute tõesti?

Wettingen. Naisugusel naisil tunnistab
 mool tütarlapes päris ilma tahtmata
 üles, kes see onnelin on, millele ta
 oma südame on annunud

Vinck [wõõruga] Aah, see on ju
 ture mõte. Minu armas parun, ma
 tänan teid kõigest südamest.

4. etendus

Endised. Mary. Anna.

Mary [üles astudes Karliale]. Ei,
 on need aga terved noorid.
 Just Karichal Viel, minu kõige

Mary

armsana lill

Vinck [Skaryt teretades]. Armu-
line preili.

Rudolf [Skary es kumardades].

Miss Förster, libage...

Skary [hävrad peole pöördes]. Te-
re hommikust, minu hävrad. Ma
võimustasin tõesti südamest nende

lilledel üle. Mu soovim tãnu teile,
[Vinckist, kes oodates kumardab, mõõ

da minnes], härra von Wettingen.
[Tã ulatab Rudolfile kãe]

Vinck. Miss!?

Wettingen. Libage! ...

Rudolf [segaselt]. Ma... ja, armas
preili.

Skary. Ärge püüdke varjata. Mi-
mekõarti ei olnud küll sõõl juu-
res. Aga et lilled teie kãest on,
seda teadsin ma kohe

Rudolf [wãga võimustatud]. Kas
tõesti?

Skary. Esimese pilgu pããle.

37.

Wettingen [Vinekile]. Na, seda ole-
me ju hästi teinud.

Vinck [Wettingenile]. Teilt palun
ma ka jälle nõuu!

Hanna [Vinekile]. Mis teil siis on?
Te teete ju näo. . .

Rudolf [wäga südamlisult]. Ahh, minu
armas pereili Mary, teie ei tea sugu-
gi, Te ei wõi ka aimatagi, missu-
guse rõõmus tava teaduse te omul-
le praegu teite. Aga teie see tänu
ei wõi ma auusal wiisil mitte
wastu wõtta. Lilled on härra von
Vinekile poolt.

Mary [imestanult]. Teie poolt. . .

Vinck [haledalt]. Ma olin nii
walea.

Wettingen [näkku]. Ja, minu
pejal ei ole sellega - sugugi - te-
gemist.

Mary [Vinekile]. Oo, siis pean ma
teile ju oma paremat tänu ütle-
ma. Ja ärge olge mu peale pea-

Hane. Aga teie päale ei mõelnud
ma silmapilrugi.

Vinok. See näib mul praegu null
nii olevat.

Hanna. Kuidas võisite ka oma
nimikaarti ära unustada!

Vinok [kallikult]. Ah, see ei olnud
ju sugugi unustamine.

Rudolf. Ei, see oli meile ära jäetud.

Hanna. Kuidas nii?

Rudolf. Ja tahtis sel viisil ainult
teada saada, kelle päale miss
Förster kõige rohkem mõtleb.

Vinok. Ja see on mul ju ka õnne-
likult korda läinud.

Mary [rohkesti]. Kelle päale
ma kõige rohkem mõtlen?

Rudolf. Ja. Ja kelle pärast teie
süda on.

Mary [segaselt]. Ah, ja nüüd ma...?

Rudolf [võmsalt]. Ja, nüüd ei saa
enam midagi tagasi võtta.

Wettingen. Liba, armas Rudolf. . .

V. D. W. R. K.
H. R. K.

24.

Hanna [heiatades]. Härra von Wet-
tingen, te teate...

Rudolf. Armuline pruua, ma luba-
sin teile ainult, et ma armu awal-
dust ei tee. Et aga preili Mary nüüd
ise ennast avaldas, täitsa ilma
minu kausaaitamata, sellepär-
rast ei ole nüüd enam peatust.
Ja... minu armas miss Mary, ärge
kahetsege seda, mis te mulle sun-
nigemata üles tunnustasite. Oli-
mul oli ka ikka ainult üks mees,
ja see olite teie! Ma ei tohtinud
ainult seda teile ütelda. Armas,
armas, preili! Kas sallite mind
siis tõesti natukene?

Mary [häbelikult]. Ah ja...

Rudolf [tõusva tundega]. Kas tahate
minu omaks saada?

Mary [natukene clarvamalt]. Ah ja

Rudolf [weel tõusvamalt]. Seveks
elu ajaks?

Mary [rõõmsalt]. Ah ja!

W K
R

Rudolf [Hannale]. Armuline
proua, ma usun, see on selge
Hanna. Ah ja.

Wettingen. No see on - ju üks tore
lugu. Lubage, armuline proua.
Sääl peaks omegi mõige päält
meie kahe wahel. [Lähub Han-
naga taha poole]

Rudolf. Ja kellele oleme selle eest
tänu wõlgu, et me endid nii wõtta
leidsime? Teie armas viinik!
[Raputab ta kätt]

Mary [teiselt poolt viiniki juurde
astudes ja tema käest kinni wõt-
tes]. Ja, see on teie.

Rudolf. Ma olin oma sõnaga wõi-
detud. Ma ei tohtinud rääkida.

Mary. Ja mina ei oleks ka isegi
julgenud. Sääl tulite teie oma
lilledega ja wabastasite mu keele-
pielad. [raputab ta kätt]

Rudolf. Ja minu omad ka! [Ra-
putab ka tema kätt]

Henry ja nüüd võisime me üks-
teisele ütelda...

Rudolf [senka]... Kui väga me
inimest armastame! [falle Vinexi
kätt raputades]. Tänu! Tänu!

Henry [siltsamal ajal Vinexi teist kätt
raputades]. Suhhat tänu!

Vinex [nende käsa ironiliselt vastu
raputades]. Aga palun väga, ei
ole sugugi põhjust [Wabastab ennast]

Franz [keskelt Vinexile arwet tehes
näidates]. Härra von Vinex kas
seesite arve kohe ära tasuda?

Vinex. Missugune arve?

Franz. Lillearist.

M R

Vinex [vihaselt Wellingeni peale
näidates]. See andke aga paar-
ni härrale! Selle võib tema ära-
makssta! [Läheb ära]

Franz. Nagu käsite [Läheb ära]

Henry [Wellingeni]. Ja nüüd, här-
ra von Wellingen, tohin ma ömeti
loota, et te mind ka natukene

X. W. R.

armastate.

Wettingen. Andke andeks, mu preili, aga ma tein praegu mistress Stephensoniga aha.

Mary [Hannale, õrnalt]. Noh, kõnele siis sina minu eest!

Rudolf [Maryle]. Pääsi on ometi, et meie üksteist armastame.

Mary. Ah ja. [Ära paremale poole]

Wettingen [Rudolfile]. So! Nüüd lubad sa vart ka mind wimaks sõna rääkida: Siamaani ei näe sa minu poole mõelmid olevat

Rudolf [naudes]. Mul oli ju ka miis tegemist. Eks ole, ta on imexena, minu väikene pruut!?

Wettingen. Pruut? Noh, nüüd on aga - walge wäljas! Ja, kas olen ma sinu isa, wõi ei ole ma seda mitte?

Rudolf. Aga muidugi.

Wettingen. Kas olen ma perekonna pää, wõi -

Rudolf. Kein, mis sa tahad, kuid.

Wettingen. Noh, siis wõin ma wist
kiil ka nõuda, et ma enne . . .

[Hanna poole]. Andke andeks, ar-
muline proua, kui ma teie juures-
olekul. . .

Hanna. Aga palun, härra von
Wettingen; ma mõistan teid täiesti.
Wettingen [Rudolfile]. Esiolgu ei
tea ka ju veel mitte midagi sel-
lest noorest daamest!

Rudolf. Aga, armas isa, ma ei tea
midagi? . . . Kas sa ei ole siis tema
silmi näinud, ja seda kelmisik
wäikest suurest. . . ja tema häälis
seda lapselikku wõnu.

Wettingen. Na ja, need on wäga
armsad kaasanded. Kuid püüa-
asjaks jääb ometi perekond . . .
sugulased!

Rudolf. Ma wõtan ju ainult miss
Mary naases ja mitte tema sugulased.

Wettingen. Seda sa arwad nii. Su-
gulased wõetakse ikka ühes nae-

sega kaasa, inka! Ma ütlen sulle, see oli üks väga tark daame, see sultani tütar, kes sellelt võõralt härralt Asra sugukonnast enne kohe küsis: Wabandage, teie nime tahan teada, teie wõsa, teie sugu... kas mõistad? Selle järel peab emeti uuringa - sugu järel

Hanna [wõhe haawatud]. Oo, oo...

Rudolf. Armas papa, uuri sina ja küsi niipalju kui tahad. Armuline perewa annab sulle küll häa meelega wastust. Mind huvitab ainult üks küsimine: millal on pulmad! [Ara keskelt]

Wettingen [Hannale]. Olete teie sellest juba näinud? Paiss teeb nii nagu oleks see kõige loomulikum asi ilma pääl, et kusagil sipeluskohas kaks inimest mitmesugustest ilmajagudest kokku saavad, ja üks ei tea teisest mitte midagi. Enne

peavad ometi eelkõsimeised ära
õiendatud saama.

Hanna. Muidugi mõista, härra
von Wettingen. Iha olen teiega täiesti
ühel arvamusel.

Wettingen. Iha, vaadake.

Hanna. Ja ma usun koguni, et
see soov vastastikune on.

Wettingen. Reiidaste seda arva-
te?

Hanna. Iha arvan, mister
Forster tahab igatahes ka teada
saada, missugusesse perekonda
tema tütar mehele saab.

Wettingen. Lubage. Teie naise
sisukorrast täiesti valesti
aru saavat. Mister Forsteri
nõuusolemise juures ei ole ise-
enesest mõista sugugi kahelda.
Minu poeg on ühest kõige wa-
nemast aadeli perekonnast
pärit.

Hanna. Oo, see ei ole tal mister

Forsteri juures suuremat kahjulik
Wettingen Ei ole - suuremat - kah-
 julik? Armuline proua, ärge heit-
 ke minuga seeuguseid - kodaniku-
 klube naljasid. Wettingenid
 vaatavad terve rea esisade
 päale tagasi, kes kõik kugupee-
 tud mehed olivad, puhtad igast
 kahtlusest. Ja selle üle ei luba
 me pilgata! Kas mõistate? Sel-
 le päale oleme uhked!

Hanna. Ja, oma esisade kohta
 ei väi mister Förster teile küll
 palju ütelda. Kuid selle eest on
 ta self-made-man kõige pare-
 omas mõttes. Ja selle päale on
 ta ka uhke!

Wettingen. Ah so! Üks self-made-
 man! Pean teile ütleva, see oma
 musklite abil tõusnud alass ei
 ole mulle ääti mitte väga sümpat-
 lik.

Hanna. Aga ma palun teid, mees

47.

Kes kõige eest, mis tal on, ainult ise-
enele ja oma juuile tänu wõlgneb...

Wettingen. Au kellele auu tuleb
anda. Muidugi. Ma oskan sellest
täielikult loogu pidada. Kui need
inimesed ainult igal juhtumisel
sellega suurutada ei katsuks, et
nad madalalt kõrgemale ei
saanud! On nimelt ma tööga
uhkeldajaid - saate aru. Need
on niisugused, kes oma nõiaste
sõrmedega koketherivad. Ja
kui need wennad näht anna-
wad, siis wärwivad nad teise
käte ka mustaks!

Joanna. Woh, härra von Wetlin-
gen, Teie mister Forsteri käte
küljes küll kõige ei leia. Selle
eest seisan ma... Wahest
mõned kortrud, mida wirkus
ja teie sinna on joonistanud.
Ja nende peäle lohki ta ometi
kindlasti niisama uhke olla,

kui wabarrad von Wettingenid
oma armide pääle.

Wettingen. Eie, mu armulisen,
ei näi teadwat mil wiisil wäber
harrad von Wettingenid oma
armid on saanud.

Hanna [ironiliselt]. Eie nõuate
aga ka liig palju, paruni här-
ra.

Wettingen. Ma ei wõi muidugi
tewet perekonna ajalugu tee
ees läbi lehtida. Kuid saab wist
sellest ajalusest küllalt et meie
see põhjapõanene tuhat üks sada
kolmeistkümmend omale eesti-
sõjas seitse haawa kaasa tõi ja
oma kanglasetegude cest sõja-
wäljal nüütlis löödi.

Hanna. Mis... alles sõjawäljal?
Kasfta siis juba nüütlina sõtta
ei läinud?

Wettingen. Eie, kui lihtne kannu-
paiss.

Paula
W. □

M. P. K. 1897
neg

1813

Hanna. Aga auulisem paaruni-
härva, siis oli ta ju ka üks self-
made-man!

Wettingen. Kes?

Hanna. Keegi vanem Wettingen,
aastast 1813.

Wettingen 1113! Teie ei taha emeti
meie sugukonna asutajat här-
va Försteriga Chicagos wärvelda?!
Mis see ameeriklane siis õieti on?
Sellest ei ole te mulle ju veel
sõnakestgi lausunud!

Hanna. Mister Förster on emal
aäl Europast Amerikasse sisse-
rännanud.

Wettingen. Mis pärast ta siis -
Europast wälja on rännanud?

Hanna. Seda ma ei tea

Wettingen. Kuulge, see on emeti
wäga kahtlane! Kui keegi juba
Amerikasse lähub.

Hanna. Arwalavasti lahtis ta
ilmas oma õnne otsida.

1813
1813

Wettingen. Kasta seda siis —
siin ei võinud leida?

Hanna. Seda ma ei tea. Sga-
takes on tema ta sääl leidnud.
Tema on praegu üks lugupee-
tawamateist kodanikkudest
Chikagos. Ja tema warandus...

Wettingen. Palun, see ei huvita
mind. Mis mister Forster eman-
danud, on mulle ja mu po-
jale täitsa ükskõik. Me tahame
ainult teada saada, mil
viisil ta teda on emandanud.

Hanna. Tööjõu ja mõistuse
läbi. Teisel teel ei saa Amerikas
midagi kätte. Ja ma võin teile
ütelda, tema suurte asutuste
korraldus on kuulis terves Ame-
rikas.

Wettingen. Mis-asutused need
~~on~~ siis on?

Hanna. Seda te ei tea? Ja, kas
te siis ialgi Mackinpi ja Forsteri

ärisk ei ole kuulnud?

Wettingen. Mitte kõige vähemat.
Hanna. Steed on ju Chicagos
kõige laivalisemate sea-tapeu-
majade omanikud.

Wettingen [kohkumult üles kara-
tes]. Mis-mis te ütlete? Ma
kuulen ikka „sea-tapemajad“!

Hanna. Ja muidugi.

Wettingen. Ja, lubage... see oleks
ju minu poja tulevane ai-li-
hunik!?

Hanna [naerdes] Ei, siis ei pea te
seda-

Wettingen. Na, kui keegi siin tape-
pea laseb, siis on ta omeli lihunik.
Kis siis müüd?

Hanna. Ei, ei, pauni härra. Meie
juures Americas on seesuguste ette-
võtete ülesanne tervete maade
tarviduste eest hoolitseda. See
on äri asutus kõige laiemal alu-
sel.

Wettingen. Na, siis tapab ta wõh-
kem siin kui keegi teine lihunik.
Aga sellepärast jääb ta ometi
ikka lihunikuks.

Hanna. Teie ei pea siinjuures
omitte Saksas olude päale mõt-
lema.

Wettingen. Minu armulise, kas
need nüüd Saksas või Ameerikas
sead on, keda tapetakse ometi
ikka sigadeks jäävad nad. Ja,
kas see minu pucale juba tuttav
on?

Hanna. Seda ma ei tea.

Wettingen. Siis saab tal niil lapsin
rõõm olema, kui ma talle seda
ütlen! Tema äiapapa teeb worsti-
sid!... See on ju suurepäraline.
Iha võin veel araväha, et nad
talle igal reedel teoli valge põl-
lega unse ette ~~toivad~~ seavad!

Hanna. Teie pilge ei ole sugugi
õigel kohal, parunihärra. Te

kujutate enesele härra Forsteri
 ellukitses täitsa wõõrti ette.
Wettingen. Mul ei ole ju tema elu-
 kutse vastu mitte midagi ütlemist
 Iha sünni wõõrtisid ju ka wäga hää
 meelega. Kuid nad ei pruugi smeti
 mitte minna perekonnas tehtud olla.
 See abielu on lihtsalt wõimata. Sel-
 lest peate smeti armu saama.
Hanna. Sellest ei saa ma aja-
 sugugi armu. Ja kui teile ka äia-
 papa meele järele ei ole, wõimatu
 elab smister Forster. Chilagües ja
 teie elate Preeliumis Europe
Wettingen. See on täepoolset peh-
 mendaw põhjus. Muidu ei oleks
 selle üle mõeldagi! Aga sellegi-
 pärast-äiapaper, kes... andke
 mulle pool naela seitse wõõrti,
 sellest ei saa mina üle! Mina
 mitte!

5. etendus

Wettingen, Hanna, Rudolf.

Rud.

Rudolf. Noh, kas kein kerras?

Wettingen. Ja, kas sa siis ka tead.

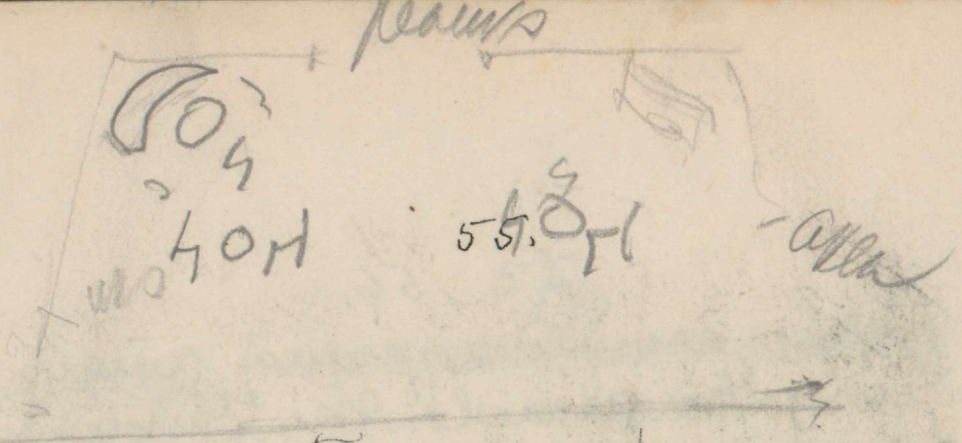
Rudolf. Kein.

Wettingen. Ja sellejärele tahad ka...

Rudolf. Armas papa, meie oleme uhked oma sugukonna peale ja meil on selleks õigus. Aga uus mind - on ka teie aadel olemas.

Wettingen. Teie aadel = seastõrg wapis - ma tänan!

[Essee]

Feine wacitus.

[Wabahnarr von Wethingen
juures. Toredasti sisse seatud wacitus
wõtmise-salon. Es paremal
pool lai anen. Keskel üleüldine
sissenäin. Parem pool normaal
uks]

1. etendus

Charlotte Lorenz (Sis) Vinex.

Teend

Lorenz [höbedasi ihu juures siis
andes] Termitus Kammarherra här-
ra wakra Gornstelli poolt
annulisele härrale.

Charlotte Pange ta aga teiste
pulma kingituste juurede. See
on niid juba kolmas höbe-
dane theeservis.

Lorenz. Siis oleks omul veel üks

palve, armuline proua kõigi
teenijate nimel. Me tõhine ome-
ti ka kirikusse minna - armu-
lise härra laulatust vaatama?

Charlotte. Aga iseenesest mäista.
Ma peaks müüd meie vana tüü
Lorenzi oma vennapeoja pulma
minemast keelama.

Lorenz. Tänan teid siis ka õige
südamest [Tähab keskele ära, tea-
tab unse päält] Härra von Vinken
Charlotte. Lasen paluda.

Lorenz [avab Vinkile unse]

Vinken [keskelt suurt paberisse
mähitud parki kandes] Armuli-
ne proua, tahtsin ainult, et me
kui me laulatusele läheme,
noorele paarile väikese mäles-
tuse ära anda.

Charlotte. Väga lahke.

Vinken [Parki Lorenzi kätte andes]
Wõtki õige ettevaatlikult lahti
ja pange siis annete-laua peäle.

Lorenz, [ära paaniga keskelt]

Charlotte. Mis see siis on, kui kü-
sida tohib?

Vinex. Ja, armuline proua, selle
pääle te ei tule. Mul tuli mida-
gi meelde, mille pääle teised
kindlasti ei ole mõelnud. Nii-
sugune neerpaar istub ometi
õhtuti häameelega üksinda
vilkava kaminatule ääres ja
räägab oma teed. Ja sellepää-
rast toin ma siis.

Charlotte. Mist küll ühe service

Vinex. Ja. Seda tal kindlasti
veel ei ole.

Charlotte. Ei. [naerdes]. Ei. Igatahes
saab ta väga rõõmustama.

Nüüd aga, armas Vinex, saadan
ma teile oma wenna. Mind
peate wabandama. Ma pean
meie armsa Karyle järel omi-
nema. Kell üks peame ju laula-
tusel olema.

Chok

Vinck. Mina, kui tunnismees,
olen õigel ajal paigal.

Charlotte. Te teate smeti, kus lau-
latus on?

Vinck. Muudugi! [Läbi anna nõi-
tates]. Siinsemas üle uulitsas.

Kuidas naesevõtmine tänapäev
käeparast tehtakse...!

Teine etendus

Charlotte. Vinck Hanna Lorenz

Hanna [kuskelt tules, Charlottele]

Arge pahane olge, armuline pruua,
et nii vara tuler. Aga ma tahtsin
oma armsa Skaryle häamelega
veel üks väike kingitus teha.
Iha tohin smeti.

Charlotte. Te olete liiga lahke.

Hanna. See ei ole midagi tore-
dat, ainult majapidamise
jaoks.

Lorenz, [kuskelt, teenõuisid man-
des]

Charlotte. Weil üks theservice!

Hanna. Kõja. Ma olen praktiline
ameriklane.

Charlotte [ära minnes]. Nii palju
thead ei ole ju üleüldse. [ära]

Vinck [uhkell Hannale]. Armu-
line proua, selle mõttega olen mi-
na teile ette jõudnud.

Hanna. Mis, tõesti?

Vinck. Palun, kuulake ise. [Teemile]
Armas Lorenz, kelle käest tuli esi-
mene theeservice? Lorenz

Lorenz [pah. pool unse juures]. Major
von Laukwitzi käest.

Vinck [kohmetu]. Mis - ja minu
oma?

Lorenz. Oli juba neljas [Pahemale
poolle ära]

Hanna [naerdes]. Noh, siis ei ole
meil üksteisele onidagi ette heita.

Vinck. Täepaolest. Ja nüüd armu-
line proua, palun ma teid lah-
kesti minu ohvrimeelt imestada.

Hanna. Kuidas nii?

Vinck. Na, kui see mitte ohvri-
meel ei ole, & mina oma sõpe-
ra Rudolfit kui tunnustaja lau-
latusle saadan. . . .

Hanna. Seda küll, ^{kuu} vaste ome-
ti ise miss Maryt kasida taht-
siti.

Vinck. Tähtsin ka, ja on se wa-
hest mõni ime? Kui üks noor
tütarlaps nii warske ja armastuse-
wääriline on. . . .

Hanna. ja mitte unustada, mil-
jonari tütar!

Vinck. See p. see ju on. [paran-
dades]. See tähendab, ma annan,
see oli minu jaoks täiesti kõrwä-
line asi.

Hanna. Härra von Vinck, olge
õiglane! Nii täiesti kõrwaline asi
ei olnud need miljonid küll mit-
te.

Vinck. Jumal, et ma just jätkust
nende vastu tundnud oleksin,

sedas ei või ma ju ütelda. Pikk-
kalin kaasavara ei haava tä-
napäev enam aua. Ja tar-
vitada võiksin ma teda juba.

Hanna. Sellepärast oli ka teie
valu sel korral nii õiglane.

Pirek. Minu võlauskujate valu
oli veel palju õiglasem.

Hanna. Mis, teie on võlausku-
jaid?

Pirek. Ainult! Kasteate, mis
sõrti elukas see on, misugune
võlauskuja?

Hanna. Ei. Ja ma ei oska ene-
sile teda ka mitte öieti ette
kujutada. Kui mina emas elus
kellelegi ka ainult ühe ^{ainse} dolla-
rigi võlgu oleksin jäänud, see
oleks mulle kole olnud.

Pirek. Kas te siis arvate, et ta
mulle armas on? Kuid viimati
harjud ära. Ja viimati areneb
misugune iseäraline tühjatasku

62.

lõben sellest välja. Ja, ma võin
teile ütelda: pühapäeviti, kus
ainult üksainus kord hommikul
kirju välja kantakse, on mul
päärelõuna nagu onillegist puu-
dus, sest et ma ühtegi manitsuse-
kirja ei saa.

Hanna. See on aga isevärki
lõbu.

Vinck. Ja, sellest saab viimati
paris sport, enesele ikka uusi
hallikaid otsida. Ja iga saja-
margaline, mille ma kusgilt lahti-
kangutan, on nõnda ütelda oma-
viisi auidiplom silmapaistvate
arvliste ettevõtete eest. Täälkiri:
-virkuse ja püsiduse eest!

Hanna. Aga, armas parun, kui
juba kord loenata tarvis, siis pöö-
raksin minna emeti parun hää-
de sõprade poole, kes seda hää-
meelega teevad.

Vinck. Kes seda häämeelega

teevad...? Teate mõnda niisugust?

Hanna. Jumal - näituseks... ma olen teile nii mõnegi lõbusa tunni eest tänuks... Te olete minu pärast nii palju aega kulutanud.

Kui te hädas olexite, ilma pikema jututa olexin ma valmis..

Vinex. Aga armuline pruua, kuidas võite te ainult uskuda, et ma ühe daame käest...

Hanna. Palun, ma olen ameeriklane. Meie pool ei ole arisjus galanteriid, ja naesterahva päale vaadatakse nagu meesterahvagi päale.

Vinex. Ah so, teie olete arimees. See on teine asi! [mõteldes]. Ei... ei ole teine asi! Ka ühe mehe käest ei või ma niisuguseid lahkusi vastu võtta, kui ta saäljures koguni veel noor lisk pruua on! Aga et te seda ka ainult üks minut aega võimalikult pi-

dasite, see näitab mulle vieti,
kui kaugele ma juba olen jõud-
nud. [Mokahabet keerutades].

Sappement... veel valgi ei ole
see mulle nii selge olnud!

Hanna, ma ei tahtnud teid
tõesti haarata.

Dinok, Ei ei, laske aga olla
on päris häa, kui ma enesele
oma seisukorra kord selgensi teen.
Ei ole ju ka mitte ükski see... Ma
tunnen nii mõnestgi ajast ära,
et ma nii pikkamisi - [teib ära-
tähendava liigutuse] alla poole
libisen... Oma sõpru hakkas
ma juba tüütama. Nende näge-
mine jääb ikka lähemaks, kui
minuga kokku juhtuvad. Ja
varsti tuleb päev kus nad ^{endide} ~~on~~ on
muutunud, et nad - mind enam
ära ei tunne. Ma ei tea, ma tu-
len enesele nii - nii rõõpselt
längenud ette... Ah, äärmiselt

kõneleme enam sellest!

Hanna. O ja, kõneleme siiski!
Wahest saab teid veel aidata.

Vinck. Arate te tõesti, et see
waewa ära maksaks. Te olete ju
nii tark. Andke teie mulle
nõuu!

Hanna. Ma usun, ainult üks
nõuu on siin olemas. Te peate
wana Hünchhauseni kunstniku
järel tegema, kes ühel päeval
iseennast oma juuksepatši
pidi soovst wälja tõis. See te-
ma jahilugu ei ole sugugi nii
wähe tüwastlik. Sest seda peab
tõesti igatüks ise tegema; muidu
ei aita see pikapääle.

Vinck. Ja teie arvate, see läheneb
weel?

Hanna. Wõtke aga korrapäraselt
oma juuksepatšist kinni. Keis-
mnu tuleb iseenesest.

Vinck. Jumal, nii lootusetu ei

ole ju minu seisukord õieti su-
gugi. Ja kui mulle ainult keegi
seda kunsti õpetada teaks kui-
das ma oma aastase sissetuleku-
ga läbi saan - ta ei ole oma
vahel aeldud sugugi nii väike -
Hanna. No waadake. Mis te siis
õieti teete terve selle rahaga?

Vinex. Ja, kui ma seda teak-
sin! See on nagu taskukunst -
nik juures, kellele te kuldtükki
pikku pistate: "Fä teeb, hui!"
ja kuldtükk on kadunud. Selle
juures teab vähemalt üks kuhu ta
on jäänud: nimelt taskukunst-
nik. Aga kuhu ta minu juures
jääb, seda ei ole ma isegi veel
kätte saanud.

Hanna. Sääb peab keegi teie raha-
asjandustesse korraldama.

Vinex. Ah... seesugust rahaas-
janduse tundjat pole veel sündi-
nud.

Kõne
V. → H.

67.

Hanna. Kes teab. Kui teie mind usaldaksite...? Ma oskan numbritega ümber käia. Ma oskan arveid pidada.

Vinex. Teie armuline preua? Teie tahaksite... See oleks ju imekõne.

Hanna. Kuid ärge usuge, et minuga naljatada võib. Ska olen kiski valitseja!

Vinex. Mida kidsim, seda parem.

Hanna. Kõigepäält seadke mulle oma terve varanduse seis kerku.

Vinex. See on viie minutiga tehtud.

Hanna. Selle peäle pöhtite mulle kõik oma võlad. Kas kuulete?

Köin!

Vinex. Seda ma ei või, armuline preua.

Hanna. Kas teil selleks julgus püudub?

Vinex. Mitte julgus. Aga mahu.

Hanna. Ja, ma pean selgelt nägema! Kui mul veel korda läheb, teid teisele teele viia, uut inimest teist teha. . . !

Vinck. Ja teie usute, et see üleüldse veel võimalik on? Kõnuse lagunud poisi juures, nagu mina olen?

Hanna. Meil naestel on kard see kalduvus, kõike lagunemist parandada. Ma tahan seda vähemalt katsuda.

Vinck. Ja võtku mind see ja teine, kui ma teid sääljures mitte auustati ei aita! Ei, teepoolset, te peate võimu tunda saama minu üle! Ja alatu inimene tahan ma olla, kui ma mitte sõna ei pea!

3. etendus.

Hanna. Vinck. Wettingen.

Wett. Wettingen [poh. poolt Vinckile]. No, ütlege õige, kellega te siis riimoodi kirjute?

69.

Vinok Iseenesega! Ma katsun
ennast karuu pidi kirida, ja pa-
lun, mind mitte eksitada. [Arä
keskell]

Wettingen [talle imestusega järele
vaadates] Siis Hannale. Nä, arwa-
ke ära mis mul siin on. [Näitab
talle üht anti]

Hanna. Näib ju päris ametlik
välja.

Wettingen. On ka. Nimelt kus üks
Wettingen kodanlast seisusest abi-
kaasa kosib, siis ei lähe see nii
lihtsalt. Sõal peab kõige peält
aadelivalitsusesse dokument maha
panema, milles perekonna pää
oma nõusolemist avaldab. Mui-
du kaotavad lapsed sellest
abielust aadeliseisuse.

Hanna. Aha, ja see kirjalik tun-
nistus.

Wettingen. Sellele kirjutasiw ma
täna notariuse juures alla ja ma

70.

woin teile ütelda, et see mulle
wäga raskest läks.

Hanna. Aga parunihärra, teie
pöeg ei oleks täiesti kedagi pare-
mat walida woinud, kui miss
Forster.

Wettingen. Na ja, wäinse waster ei
ole mul ju ka midagi öelda.
Ta on tõepoolest armast laps. Ja
wiimati ei taha kurd poiss ke-
dagi teist... Aga kui ma tema
isa äri pääle mõtlen - mis te
mulle sääl jutustasite, mistress
Stephensen.

Hanna. Siis uskuge ometi, paruni
härä et Amerikas -

Wettingen [wahle]. Usun, usun.
Ma olen wahel ajal ju ka teateid
kogunud. * Need on ka sääl ju
tõepoolest suurepäralsed äriasu-
tused. Kui see ainult mitte nii
plebejaline ja labane ei kõlaks.
[Tasa]. See - Japamajad! See

71.

awateleleb ju otse paha naljategemisele!
Ma satun lihtsalt pilke alla,
kui seda teada saadaks.

Hanna. Seda ei pruugi ju keegi
teada saada.

Wettingen. Seni olen ma seda ju
küll õnnelikult salajas hoidnud.
Kuid ma kardan, et see ühel päe-
wal siiski läbi nõrgub - avalikkus -
sisse). Kas usute? Ma ei saa enam
rahulikult magada. Unes ajab ta
mind taga, see Amerika sea-enu.
Kas teate, keda ma tänan ööse

Hanna. Sellepärast olge mureta. Paremini teie jaoks ei wainud ~~wa-~~ na härra tõesti enam tarmeta- da. Ta telegraferis Chicagust oma ja sõna. Chicagois arjutas ka abielulepingule alla. Ja koguni pulma ei tule ta, sest et äri teda kinni hoiab. Teie ei ole tema poolt muud oodata, kui tele- grammi, mida laua juures ette loete. Ja see ei saa nii väga pikk olema, sest meie, ameri- lased, ei tee palju sõnu, iseäranis veel, kus iga sõna 1 mark 50 pen- ningit maksma läheb.

Wettingen. Na, andke jümal, et teie õigus oleks.

4. etendus.

Rudolf Hanna. Wettingen
Rudolf [wõimsas arewuse poolt]. Armas papa, muid on kõik nii kaugel? Tere mistress Htep- hessen! Ainult tund jääb veel, ja

Rud.

siis... Ei, kuidas aeg täna nii
 pikkajaks edasi nihkub! Kui
 ma mõtlen: nüüd on kell kaheks-
 teist kümme.

Wettingen [kuivalt]. Seda on ta
 iga päev sel ajal.

Rudolf. Ja kui tseiger ainult veel
 kord ringi jookseb, kas tead, mis
 siis on.

Wettingen [kuivalt]. Siis on kell
 üks.

Rudolf. Aga papa!

Wettingen. Tänu uskumata, ja
 nii armastusest pool lollid oled ise
 ka kord olnud!

Rudolf. Ei, see on võimata! Minu
 nagu mina, ei ole üleüldise keegi!

Wettingen. Muudugi. Iga armastaja
 teeb nagu olen tema armastuse
 ülesleidja [helistatuse]

Rudolf. See on tema!

Wettingen [tasa Hannale]. Nüüd
 pange tähele, kuidas meid mi-

nema saadetakse; lahelt aga
kindlalt!

Rudolf [Hannale]. Ma tänan
leid ka, mistress Stephensen selle
ilusa kingituse eest. Mis me aga
ka kõike saanud ei ole... Seda
peate te nägema... papa, kas sa
ei näitaks armulisele prouale pul-
ma kingitusi? Nad on teisel pool.

Wettingen [Hannale]. Näete müüd!
Teeme minekut, enne kui veel sel-
gemini märku antakse. [Naerdes
Hannaga ära pahem. p.]

Rudolf [keskm. ukse juurde minnes]
Aga kuhu ta emeti jääb, Mary?

5. etendus

Rudolf. Charlotte. Mary.

Charlotte [ühes Maryga kuskelt]

Siin teon ma ta!

Rudolf [Maryt hõlma võttes]. Ma-
ry! Minu armas Mary!

Mary [häbeliku pilguga Charlotte
päale]. Aga Rudolf...

Rudolf Ah so. . . [Charlottele]. Armas tädi, ma usun, papa kuus juba ennist Siin järel. Ta on saäl sees. . . ja missess Stephensen on ka saäl sees. Sa pead talle ometi tere üttema!

Charlotte [naerdes]. Ja, ja ma tean juba. [Minema pah. p.]

Rudolf [Mary juurde astudes]. ja nüüd, mu kallim, oled sa enesele ka selgeks teinud, mis päew täna on?

Mary. Sa ei usu, kuidas mu süda peksab.

Rudolf. Ja minul alles kui ma mõtlen. . . [kella üles käänates] ainult napilt pool tundi veel. . . [kella vaadates]. Kuidas! Kõigest viis minutit mööda läinud? [Kella käe vastu koputades ja siis kõrva juures hoides]. Kas siis kell seisma on jäänud? Ütle, Mary, kas Siin meelest ka

aeg nii pikk on?

Mary. Kõrreus pikk!

Rudolf. Ja kas sa alati minna
pääle mõtled?

Mary. Kas tead, mul mõlguvad tä-
na terve päev need salinid pääs,
mis sa mulle seekord saatsid
sel hommikul, kus sa mind kasi-
sid. . . sa tead, need neli rida.

Rudolf. Sa ei ole neid veel unu-
stanud?

Mary. Kuis õndsust õhuvad südamed
Kuis unsteist sala leidvad mäed
Unsteisel lausivad sõnata:
Iha sulle häa!

Rudolf [Mary kätest kinni hakkates]
Ma sulle ka! [Nad seisavad
silmapilgu unsteise vastu, tummalt
unsteise silma waadates. Siis]

Rudolf [ärki teises toonis, oma
kuella välja tõmmates]. Kas siis
ikka veel ei ole aeg? [falle tooni
muutes]. Ja siis ainult veel paar-

kümmend sammu üle uulitsa.

[Maryt anna juurde tallutades].

Sit võid sa näha Sääli teisel-
pool... majas... esimese korras
pääl kaks akent... toimetakse
kodanulist laulataskist.

Mary [sinna waadates]. Täewas,
Sääli seisab praegu üks teine paar!

Rudolf ja neid laulatatakse
[Maryt oma rinnale tõmmates]

Ah Mary!

Mary [ikka sinna waadates]. Sääli,
see hallipäraga härras, on küll
wist ametnik.

Rudolf ja. Nüüd küsib ta meilt:
„Kas tahate eluks ajaks teineteise
päralt olla?“

Mary. Peigmees nixutab pääga.

Rudolf. See tähendab „ja“? Hel-
dus, mis pärast ütleb ta seda nii
tasa? Seda kajutakse ometi
laia ilma hõisates: „ja! ja!“

Mary. Waata ometi, nüüd anna-

wad nad teineteisele nätt.

Rudolf. Nüüd on nad mees ja
naine. Nüüd tohivad nad
teineteist kaisutada ja omu-
tada, nuppalju kui süda so-
wib. Ja nüüd tohivad nad
seda! [Ta suudleb Maryt]

Mary [Rudolfi keelates]. Aga Ru-
dolf, meie ei ole veel nii kaugel
Rudolf. Ah so. Ma kujutasin ene-
sele seisukorda nii elawalt ette...
[jälle waadates]. Ei, on see küll
üks annelik inimene, see noor
abielumees seal teisel pool! ...
Taewas teeb tema aga rumala
nõu. Nüüd on ta ometi juba
naesemees. Mis pärast ei kaisu-
ta ta siis oma naist?

Mary. Ma palun sind; amet-
niku juuresolekul. . .

Rudolf. Siis mingi ametnik wälja!
Mis ta siis nüüd veel tahab?

Mary [jälle üle uulitsa waadates]

79.

Ja väikene, noor naene... vaata
emeti: ta tõstab taskuräti sil-
made ette, ta nutab!

Rudolf. Ah Jumal emeti. Eks
ole, Mary, ega sa emeti ei nuta?
Mary [pisaratega võideldes]. Ma
ei tea, Rudolf... see on emeti
nii tähtis päev... ja... kui ma
mõtlen... [valjusti nutma] haa-
tes] Ah Rudolf!

Rudolf [naisama liigutatud]. Aga
Mary, ära emeti nuta! [nutuselt]
Seda ei või ma näha. Ja...
kui sa nutad siis pean... hü-
mati on see emeti... [purtsub
valju häälega nutma]. üks
võõru päev! Ja nüüd [jälle
kella vaadates] on kord emeti...
[kella laua vastu koputades]. Ikska
veel mitte nii palju? [hoiale
kella kõnva ääres]. Nüüd on ta
põnis katni. Ei käi enam sugugi.
Mary, ja nästvad Rudolf, mis

mul ka südame nii raskesti teeb?
Et mu isa niisuguseks päevaks
tulla ei võinud. Rudolf, teda pead
sa tundma õppima.

Rudolf. No muidugi, laps. Sellepä-
rast sõidame ju ka oma pulma-
reisil Chicagosse. Ja kiidab ma
meresõidu üle ette võimustan.

Laeva peal, kas tead, võib küla-
liste eest nii julge olla. Ja tutvusi
me ei tee ülepäät mitte. Soome-
sed tahavad ikka, et nendega
räägi; ja mina tahan omelt ai-
melt sinuga rääkida! Me põge-
neme päris üksikult üles laevalaale,
kus tulid meil kõrvu ümber pu-
hub. Ja siis istume käsikäes ja
ütlemes siis teineteisel sõna: "Ma
sulle häa"!? [tõmbab ta oma kaisu]

Mary. Ma [suudlevad üksteist
kaks korda kuuldavalt, siis en-
nast tema najale] tõetades F, tasa,
nagu oleksivad suudlused teised

sõnad ära neelanud]. .. ka!
Rudolf [selle järel]. Sa minu
 süda.

6. etendus

Rudolf, Mary, Wettingen. [Sis]
Hanna

Weth

Wettingen [pahem. poolt tulles]
 Armas Rudolf, siin on mul mõik
 paberid kokku pandud midagi
 meil laulatuse juurde kassis
 lähed. [Annab talle suure ümb-
riku]

W. R.

Rudolf. Ma tänan sind, armas
 papa!

Wettingen. Ka mister Försteri
 kirjalik nõuusolemine on saäl-
 juures.

Mary. Kas papa poolt siis muud
 midagi pole tulnud? Ta lubas
 mulle omeli wimases kirjast ühe
 kingituse, mille üle ma whkem
 wõnnustassin kui kõige teiste
 üle. Ma imestan, et weel midagi

pole tulnud.

Rudolf. Ja seesuguse kaugel maa
taha, ei wõi seda nii päeva pääl
ära arvata. Chicago on ju Berlinist
nii hirmus kaugel.

Wettingen. Jumalole tänu!

Hanna [keskelt, wõimul]. Mary, mitte
emeti: praegu tuli papa! Ta tähtis
sind allatada.

Mary [wõimuga]. Mis, papa? [Puttu
minema keskelt]

Wettingen [ühtlasi, päris rõhnumid
Tema... lubage... kes on tulnud?

Hanna. Mister Förster Chicagoast.

Wettingen. Armuline jumal! Lihur-
nik on siin!

Rudolf [wõimuga]. Mister Förster?!

Wettingen [Hannale]. Waadake mist
ress Stephensen, minu unenägu!

Wanad Kunibertil oli õigus!

J. tendus

Wettingen. Rudolf. Hanna. Mary
Förster.

Förster

Mary [rõõmul sisse tormates]. Siin ta on! Siin ta on!

Förster [astub meskelt sisse. Kõneleb vähe Amerika murrarut, mis aga harilikult näitelaua=inglase keelega mitte sarnane ei tohi olla]

Well, Mary, siin ma olen. Kas oled müüd rahul? Kas oled sinu võinud sulle paremat ringitust tuua, kui mind ennast?

Mary [teda kaelustades]. Muidugi mitte, papa.

Wettingen [rõõvale]. See on müüd maitse asi.

Mary [Försterit tupsu talutades]. Wadta ometi, armas papa.

[Rudolfi esiteledes]. See ta on!

Förster [ilma tsilindrit püüdes võtmata]. Ja, mister Wettingen. Rõõmustab ennast väga.

Rudolf [tema näth raputades]. Olge südamest tervitatud.

Förster ja müüd laske ennast

24.

vaadelda [rahustatud] O, very well!... Kõi siis teie olete see mees, keda minu väike Mary tingimata meheks tahab saada.

Mary [naeratades]. Ja, papa, see peab nii olema.

Förster. Te näete, minu tütar peab teid omale saama. Ja kuidas on lugu teiega?

Rudolf. Oh, mister Förster, ma olen ju nii õnnelik!

Förster. Olgu siis! Palju teil tarvis on?

Wettingen [Hannale]. On sellel mehel õrn tundmus...

Rudolf [segaselt vastu teryudes].

Wahandage, mister Förster...

Mary [Försterit kuuehõlma pidi tõmmates]

Förster. Miste tahate meie amerikalased ei tunne vale häbi. See on business... äri! Meie juures on kõik business. Kas keegi sünnile,

wõi naist wõtab, wõi ennast lahu-
tada kasib - kōik on äri!

Wettingen. Ka kui keegi sureb?

Förster. ~~Ka~~ ^{ka} ~~muistagi~~ ^{muistagi} ~~huid~~ see on halle
äri... [Rudolfile]. Well, me ^{noime}
ju ~~konelda~~ parast selle üle, ^{konelada} Pää-
asi on, et minu Mary teid hoiab,
ja teie teda ka. ja kui te lu-
bate mulle, ^{siis} see jääb mõni
aeg nii.

Mary. Luba, papa...!

Rudolf. Igawesti, mister Förster, igaw-
westi!

Förster. Siis andke mulle oma
käsi. All right, mister Wetti-
gen. [hoiab talle käe wastu]

Rudolf [selle wastu wõttis]. All ^{allraach}
right, mister Förster. ja nüüd
lubage, et teid oma isaga tutvus-
tan.

Förster [Wettingeni poole astudes]. Aa,
wana härra Wellingen. Wõi siis
teie oletegi!

Wettingen. Ja, minu nimi on
Maximilianus üigwabahärra
von Wettingen

Forster. Wäga tore nimi. Wähe pikse
... Röömustan wäga, mu armas
härä Wettingen.

Wettingen von, kui tohin paluda.

Forster. Käs teate, et ma pääasja-
linult teie pärast olen tulnud,
härä Wettingen?

Wettingen. Von -!

Forster. Nimelt kui ~~tuli~~ meie
armas mistress Stephenseni näest
kiri, ^{teki} et noor paarun Wettingen
minu Maryt kosib, siis oli muudugi
minu esimene mõte: Ahaa, wist
niisugune noor aadelimees, kellel
midagi ei ole, ja kes mitte ei taha
sina tutart, waid sinu dollarisi;
sellepärast ettevaatust!

Wettingen [kürwale]. Lihunik.

Forster. Aga ma olen eksinud ~~teie~~
~~linult~~ ja pean ~~wäga~~ paluma wa-

bandust

Hanna [Wettingenile]. Ma waada -
ke

Förster. Minu advokat, mister
Bradbürg on ^{ja} ~~kuulanud~~ järel ja ~~tri~~
~~tuomad~~ mulle kõige paremaid
teateid. Ainult ühe eest keiatas
ta mind: isa eest.

Wettingen. Mis te ütlete!

Förster. "See on üks väga kunst -
lik härra" ütles ta. "Ta on uhke
oma esivanemate poolele. Ja et
teie liht kodanik olete, siis on kü -
sitaw, kas ta saab teid väga
lahkelt vastu võtma."

Wettingen. Õnnelikul viisil ei ole
see teid ära hirmutanud.

Förster. No sir, mitte kõige vähe -
mat. Ma ütlesin oma advoka -
dile ~~lihtsalt~~: kui mister Wetti -
genil on väga palju esivanemaid,
võib minul olla väga palju
järeltulijaid. } See teeb siis tase.

Wettingen. Lubage, see on armsaamine asjast.

Forster. Tääle selle on noor härra Wettingen ometi kindlasti juba täiealine, ja sel korral ei ole meie juures Amerikas isadel enam midagi ütlemist.

Wettingen. Meie dame aga siin - Sansamaal, armas härra, ja siin ei ole isade nõuvalitvime mine veel üleüldiselt läbi viidud.

Forster. O, küll see veel kard tuleb!

Wettingen [Hoannale]. Selle mehega ei saa mina mitte 24 tundi läbi.

Forster. Aga me ei pruugi ju sügugi väeluda selle üle, sest te olete ~~avaldamad~~ ja ammugi oma nõusolemist, ^{avaldamis} ilma mingi suguse tingimiseta.

Wettingen. Seda olen ma küll

teinud. Aga et meil see suur arm
on Teid siin näha, siis tahaksin
oma siiski veel mõnda punkti teiega
isiklikult rääkida.

Hanna [märkuandes Maryle]. O,
suis ei taha meie härrasid mitte
eksitada [Minema keskest]

Rudolf. Aga ärge unustage: wee-
rand tunni pärast laulatusel!

Mary [tasu Försterile]. Ja ole teie
ettevaatlik papa. Nad on
kurd teistsugused inimesed.

Mary ja Rudolf [lähivad ära
keskest]

Wettingen [lünkab ühe istme
suure soojusega Försteri
ette ja tähendab talle tummalt
istet võtta]

Förster [istub, nähtava imestusega
paruni pühakruse üle]

Wettingen [wõtab ka istet]. Mis-
ter Förster! Ma pean teile ko-
he sissijuhatuses tähendama,

90.
wabahärrad von Wettingenid,
kellega teie müüd suguluse
ühendusesse astute, maa kõi-
ge vanemate sugukondade
hulgast on, ja et meie kuulsu-
serikas ajalugu tagasi ulatab
kuni aastani 1113.

Forster. Enne või pärast Kristu-
se sündimist?

Wettingen. Ma räägin ristisõda-
de ajast. Ma tahan küll usku-
da, et te ristisõdadest juba ole-
te kuulnud.

Forster O yes Sir. Aga ma olen
jälle ära unustanud.

Wettingen. Küllalt sellest, wah-
weid sõjamehi oli meie esiva-
nemate hulgas. Ja enne kui
Wettingenid omale õlmas võtsid,
pidi palju verd woolama.

Forster. O, mis sellesse puutub -
enne kui mina omale seisu-
koha võitsin, pidi ka palju

werd woolama.

Wettingen. Seda võib teie ameti juures uskuda. Sellest kõneleme pärast. Ma tahtsin teile kõigepäält ainult selgeks teha, kes Wettingenid on. Ja nüüd ütelge mulle vähest paar sõna Forsterite üle.

Forster. Kõige suurema häameelga. Mis nüüd kõigepäält minu siivanematesse puutub, siis võite uskuda, mul on neid misama palju kui teil. Ma ei tea ainult, kes need olivad. Ja mis minusse puutub, parunihärra, siis olete mind võibolla hoopis valesti enesile ette kujutanud.

Wettingen [Seda kõrvalt vaadates] Seda usun ma naevalt.

Forster. Teie võibolla arvate: saäl tuleb misugune viksitud Amerika gentleman pikas kures walgite kamassidega ja ülevalt kuni alla tip-top. Seesugune väina

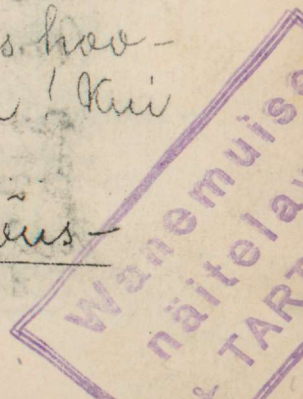
11.11.92.

ei ole, härra Wettingen. Ma ei ole
süäl teinepool mitte ära unustan-
mid, kes ma ^{enne} polin, kui ma sinna
läksin. Ja kui ma mõllen kuudas
ma kolmekümne aasta eest sinna
teinepoole läksin, viis dollarit tas-
kus, mis päälegi veel minu omadgi
ei ~~polnud~~... vaheteks süitsin ma.
Kas te teate, mis see tähendab? Ja
kui ma siis sinna teinepoole
jõudsin, ei sõpru, ei raha, ei haridust
ja see puudus mul ~~koju~~ mu elu-
~~aja~~. Süäl oli siis tarvis kahe käega
tööle hakata. Ja seda ma ka te-
gin. Waadake minu käsa - mis?
Wettingen. Formad on teepoollest
õige rahustaw.

Förster. Milllest ei ole ma aga ka
keix oma kätega sinni hakatnud!
Mis ma keix ei olnud süäl teine-
pool! Sadama-töeline - kellner -
päewapiltin - hambaarst - jutlus-
taja - keix! Kuni ma wimati

93.

mister Haakenzie'ga, enna praeguse
kompagnuniga äri asutasin. Sest
saadin tein ma enesele palju
raha. Üks smart pois see minu
kompagnon. Tä aas meie äri
Amerikas suurens tere da reklame
läbi. Sga uutisa nurga pääl ja-
gas ta suuri õnnesigu wälja ja
neil oli meie äri nimi Haakenzie
& Förster ^{sun} ilma pääl [näitub Wet-
tingeni ilma pääl] Ja selle läbi
said meie sead ^{ka} kuulsaks Amerikas
Ja meie täendame üksteist väga
hästi, mina ja minu äriasanik.
Meie äri on praegu kõige suurem
terwes Amerikas. Kas teate kui
palju sugu me ~~tapime~~ wümasel
hooajal ^{topime} Weerand miljonit
Wettingeni. Na, see oli ju sellele
loematõimule küll õige armas hoo-
aeg. Weerand-miljonit - sugu! Kui
enesele seda ette kujutate.
[keskele händes, ilma pisti teus-

94
matas] Lorenz! Tõuge mulle üks
konjak! Ja sooda - karbikene tuo -
ge ka ühes! Pärn maapolendik -
ku võib saada. Niind, mu ams -
tatud mister Forster, niind tahan
minu teile midagi ütelda. Kui
kaks perekonda kristeisele lähe -
nuvad, siis on tarvilik, et mõle -
malt poolt vastutulenut on
Forster. Muidugi teada on see tar -
vilik.

Wettingen. Ma ei taha niind teie
elukutsse üle enam kõnelda. Tä
ei ole mulle küll meeie pärast
kuid viimati ei või salata et ka
lihurikka olema peab. Teisest
küljest ei või teie jälle vähemalt
Europa vaatenohalt salata, et
ka suurtsugu mehi olema peab
ja krahvisid - ja würistid.

Forster. Muidugi. Muidu ei oleks
ju õuelihurikka.

Wettingen [meeleärakeitliku liigu -

tusega]. Ühe sõnaga, on kord selts-
kondlikuna vastolusid, milledest
lugu peab pidama. Ja sellepärast
arvan ma iseenesest mõistetava
olevat, et teie päale meie laste
pulma oma Amerika ameti ma-
ha panete.

Forster. Well, mister Wettingen. See
on ka minu ~~oma~~ arvamine. Ma
otsin juba kedagi oma asemele
Wettingen. Küllalt rikas olete teie
ju, jumal tänatud, ja võite vä-
ga hästi oma protsentidest ela-
da, kui te võhe päale oma
tütre pulma Amerikasse tagasi
lähete.

Forster. Kuidas nii tagasi lähem?

Wettingen. Noh, Chikagasse.

Forster. ~~Agas~~, seda ma ei tee!
Ma tahan niid siia jääda!

Wettingen. Kuidas... siia? Saksaa-
maale?

Forster. ~~Yes~~, siia Berlini. Ma

jaan siia elama.

Wettingen. Siia elama...? See on väga armas lüüv!

Förster. Eks ole, see rõõmustab teid?!
~~ka!~~

Wettingen. Aga väga!

Förster. Ma olen nüüd 20 aastat Chicagos elanud; nüüd tahan ma järgmised 20 ^{kuin} ~~berliinis~~ elada.

Wettingen. Järgmised kakskümme aastat. Aga lubage.

Förster. Lõpuks olen ma seda ka oma perekonnale wõlgu.

Wettingen [kartlikult]. Missugusele perekonnale?

Förster. Oo, mul on ju siin Europas hulka sugulasi

Wettingen. Ah! -

Förster. Jammidugi. Nendele pean ometi oma Maryt esitama ja seie püega... ja teid ka!

Wettingen. See on ju üpris lahke.

Kuid Mina - ma kardan inime-

97.

si. Ma ei tohi nusi tutvusi teha.
Ka ei tohiks esialgu selleks jukust
leiduda, sest et ma päale pul-
mi oma mõisasse tagasi lähen.
Forster. Well, siis võime ju mõin
üheskoos leid suvel sinna vaa-
tama tulla.

Wettingen [xõrvale]. On sel mehil
aga paks nahk...

S. tendus

Wettingen. Forster, Lorenz
Lorenz [par. poolt]. Wabandage,
paruni härra... aga ma tahaksin
ainult teatada, et härrad juba
xümne minuti eest keinupoole
läksivad laulatusele.

Forster. Gelt, siis tahame me ka
kohe... [tahab minna]

Wettingen. Well üks silmapilk.
Lorenz [ära]

Wettingen. Mister Forster, ma ei
või niidugi mingit mõju
avaldada keie otuste päale.

Aga üht pean oma tingimata
 nõudma. Ma ei ole seni ~~kuin~~
 äärlise tegevuse üle oma ring-
 kondades sõrakestgi lauseanud,
 vaid ainult teatega leppinud,
 et teie miljonär elite.

Förster. Aga seda omi keegi
 pahaks ei pannud?

Wettingen. Ma soovin nüüd, et
 ka tulevikus seda salajas hoitakse
 mis seltsi teie kuulsad Amerika
 ettevõtted on olnud.

Förster. Aga vabandage, see on
 täitsa võimata!

Wettingen. Mis pärast võimata?

Förster. Sellis pärast et ma tahan
 siin Pöerlini viisamasugust äri asutada

Wettingen. Mida tahate te siin
 asutada?

Förster. Tapameja - Amerika süs-
 temi järgi.

Wettingen. Näh, nüüd on walge
 waljas. Teie mõllete tõesiselt selle

pääle, mister Forster?

Forster. Paris tōsiselt. Ma olen juba kõik ~~korraldanud~~ ^{kanalõnne} oma ariosaninuga. See ongi just meie lahkumiseku tingimine: tema juhatab Amerikaa ri, ja mina Saksaa ri.

Wettingen. Noh, siis ütlen ma teile, mister Forster: Teie jätate oma plaani täide saatmata.

Forster. Mis pärast? Sellest saab väga kasu too ri.

Wettingen. Selle vastu pa ei waidle. Aga ma annan teile oma sõna selle pääle, mister Forster: Kui teie oma otsuse juurde kindlaks jäate, siis on meie wahel lõpetatud, ja mina wõtan oma nõuusolemise selle abielu kohta tagasi.

Forster. Well, siis astub minu Mary teie pojaga abielusse ilma teie nõuusolemiseta.

Wettingen. So! Ja kas teie teate, missugused tagajärjed seepu-
gusel abielul oleks?

Forster. Wist küll misamane-
gused kui igal teiselgi abielul.

Wettingen. Härra, siis kuulge!
Lapsed misugusest abielust
kaotavad kõik sündimise-
eelõigused.

Forster. Enne kuivalt ja rahulik

So? Aga nad tohivad vähemalt
ikka sündida?

Wettingen. Seda küll, aga mitte
enam kui täieõiguslised wabahär-
ra von Wettingeni järeltuljad.

Forster. Noh - siis sünnivad nad
kui Thomas Forsteri järeltuljad;
ja neil ei oleks sääljuures wist
sugugi paha olla?

Wettingen. So?! Ja kui üks minu
lapselastest pärast kord teie ette
astub ja teile ütleb: ma olen seisus-
se ja nime kaotanud! Olen Wethin-

genide sugukonnast välja toogatud!
 ja kõik ainult sellepärast et
 sina oma sigade ohukonnast
 lahutada ei tahtnud! Mis
 vastate teie temale siis?

Forster. Ma vastan talle: Sa oled
~~is~~ ninatark jõmpsikas, ~~mis~~
~~poeg~~ .. ja annan talle ühe
 kiili nõrva taha.

Wettingen. Tõie tahate minu lapsel-
 last liia?

Forster. Palun väga, ta on ka mi-
 nu lapselaps.

Wettingen. Aga nuhtlemiseaigus
 jääb mulle!

Forster. Well, siis võite ju teie
 teda ka liia. Siis saab ta meie
 nõuete käest. Aga ma usun
 [oma kära näidates] talle saaks
 sellestgi küllalt, mis ta minu
 käest saab.

Wettingen. Heärra, tahate te
 kindel pilgata?! Mul on tüesti

W. F

102.

läbi ja läbi järeldandlin loomus. Kuid teiega ei jaksanud ma midagi valmis saada.

Forster. Seda olen sinu teile ^{juba} selle ütelda võinud. Minuga ei ole veel ~~is~~ keegi valmis saanud.

Wettingen. Hää siis seletan ma teile lõpsulimult: Minu poja ja teie tütre ühendusest ei tule midagi välja!

Forster. See on ka minu arvamine.

Wettingen. Ma võtan oma nõusolemise tagasi!

Forster. Ja mina oma.

Wettingen. Palun väga, mina võtsin oma enne tagasi.

9. etendus

Wettingen. Forster. Rudolf. Mary Charlotte (lõpus) Vinck.

Wettingen [sisseastuva Rudolfi juurde astudes]. Armas Rudolf, ma olen oma otsuse muutnud!

Mary
Charlotte
Vinck

Förster (Mary juurde astudes). See
ühendus on võimata.

Wettingen. Teist ei saa paari.

Rudolf. Meie oleme aga juba
paaris!

Wettingen. Mis?!

Rudolf. Laulataja ametnik ei
tahtnud kaugemini sõdata.

Wettingen. Nüüd võib lugu tare-
daks minna.

Förster. Lapsed, seda olite te
hästi teinud!

(Eesriie)

R. F. M.
W. ↑

Kolmas waatus.

Wetingshausenis mõisas. Wähe ra-
namoosi mõju tuba, rikkalik-
de puutahulitega [Holzstapelung]
Fagascinas kaks ust, millest parem,
üleüldine rissikäik, teine pahem,
söögituppa küüb. Kummaloogi pool
kõnalscinas üks uks. Fagascinas,
mõlemate uste vahel kuedenzlaud.
Seintel tumedam väinud esiva-
nemate pildid]

1 etendus.

Rudolf, Lorenz, siis Mariz
Rudolf. Kii siis armas Lorenz, ma
hain Teie pääle luota?
Lorenz Alge mureta, parunihär-
na, kõik klappib hästi. Lorenz

Rudolf. Mõteldge selle peäle, see on esimene pidusõök, mida me anname, ja kaunis raskendatud aluses. Sest siin, mõisas, ei ole kõik saadaval.

Loreny. Olmuline proua on ju kõik nii ilusti ette hoolitsevad Rudolf. ^{Kamerherr} See ~~marssal~~ krahu Dornstett on tänane meie külaline. Näe et ma Teie osakust tunnen siis loodan ma, et Te näitate, mis Te väite.

Loreny. Teie seda kindlasti, pakuuni härra. Ja kui Loreny pidusõõki juhatab, siis läheb kõik nagu niidi peäl [ta seadab taga kredenz-laua peäl üht lauaakhet ja läheb siis ära.]

Mary. [keskelt, suur aia-kübar, moorikäörid ja hulk vasskelt löigatud moosisid, mida ta peäle sees kannab!] Waata süa Rudolf.

Rudolf. Oo... oo... laps, sa oled
ju näin meie nassipöösad lage-
daks teinud!

Mary. [Puistab nassid laua pääl!]
Kõik oma nopsitud, Ma rõidan
nad niid väikestest kimbustest
kõrku ja igaks saat ühe oma
taldreku kõnvali.

Rudolf. Olga seda võib seadnik teha.

Mary. See peab kõrgis aitama. Ja
muidugi pean oma ameti ka
üksi tegema. Sa oled mulle nii
kui nii juba kõik nii kerjeks tei-
nud, et sa laua katja ja koka hät-
sid. Oh, Rudolf, kui ainult kõik
hästi läheb.

Rudolf. Sul on küll ^{mähetava} palamine?

Mary. Ja rõidas veel! See on ju
ameti mu esimene etteaste ma-
japrouana. Ma ütlen sulle, ma
ii tea, kus mu pää seisab.

Rudolf. Seda tahan ma sulle näi-

data [suudleb]

Mary. Olga Rudolf! Aita parem
matuseine ja [raaside päale näida-
tes] Mõta siit aknad küljest ära.

Rudolf. [üht raasi võttes ja akkaid
küljest ära noppides] Seda ta-
han ma teha... ja mitte ainult
siit, vaid alati ja igalt poolt [talle
raasi ulatades] ellide üht akast si-
nu jaoks!

Mary. [raasi võttes torjab ennast
akkaaga] Ai! Siin on üks külge
jäänud!

Rudolf. [tema sõrmi suudeldes]

ja, mõni üksik jääb ikka järele

Loreny. [tasjasi talle] Ovimuli-
ne proua, kihin ma lauakorda
paluda?

Mary. [talle üht sedelit andes]

Siin, Loreny, leiad Te kõik nimed.

Rudolf. Üks silmapilk [hõtab sedeli]
Ahha, Oma papa oled sa laua

otsa paigutanud.

Mary. Ja, enese kõrvale.

Rudolf. [sedeli pääle haatatades] Ja minu papa laua teise otsa. See an hää. [Lorenzile sedelit ulatades] Ja pas trati, armus Lorenz, niünd seadke keset lauda mõlemad suured lühtrid ja suur lilleilustus. [tasa Maryle] Nimelt et need teineteist sügugi ei näe.

Lorenz. [ära]

Mary. [maeratatades] Ja, mis parem, see parem. Sest saab ilus jälle nägemine.

Rudolf. Esimene kokkupuutumine pääle meie pulmi.

Mary. Ja kumbagi ei aivan, et teist siin näha saab.

Rudolf. Sa ei ütelnud ameti ennist midagi oma papale?

Mary. Haidku. Ja usub ikka veel, et sinu isa Janet Moriz's an.

Sa kirjutasid talle seda. See oli tema esimene küsimine niipea kui ta süa jõudis. Muudu ei alusta üldse tulnud.

Rudolf. Ja sedasama võikse sõja-aastalust pidada oma oma isa juures tähtsana. Ma ütlen sulle, mul on tundmus, nagu istuksin püssirühmitüüni otsas. Aga ma leidan siiski, et need mõtted armastad inimesed ära eksivad, ma olen juba kõik välja mõelnud ja ette valmistanud.

Mary. Oh Rudolf, see oleks tore. See oli ju ainus hari meie meenädalatel.

Rudolf. Need ilusad nädalad...
... Nüüd on nad mõeldas. Kas tead, laps, niisugusel esimesel pidul on vähe kurblik moie juures. Niipea kui hõviliku tühikud kaardiga oma sõpradele ja sugulastele teada annad, et

jälle kodus aled, on nemad ka ko-
 he platsis. Siis armast ühesõelimi-
 ne atras; ja kutse esimesele pedu-
 sioigile on aiti mesinädakate ju-
 malagajätmise koort. [äkilise
elavusega] Kas me ei ütleks veel ära?

Mary. [nauades] Oloja Rudi...
 just vastuoksa! Farnis ameti imi-
 mestele näidata, kui õnnetsand
 me oleme.

Rudolf. Sina väise edevase!

Mary. Ja aige lõbus peab neil mille
 juures olema

Rudolf. See tähendab, ainult mitte
 liig lõbus.

Mary. Misparast siis mitte?

Rudolf. Sest et nad muudu liig
 hilja ära lähuvad ja liiga pea-
 tagasi tulevad. Ja minne tahan
 ameti ainult sind! [suudles te-
da]

Mary. Minu armast Rudi! [suud-

leb teda.]

2 etendus.

Rudolf, Mary, Vinck [pävast
Lorenz.

Vinck. [ilmub sissekäigule] Minu
armas Wettingen. - - [silmas mõ-
nmaid] Ah soo! [ruttu minema]

Mary, [elleheitvalt] Waata Rudolf,
müüd häbenen enesel kas väi sil-
mad, pääst. [ruttu ära, pahemale
poole!]

Rudolf, ja, meie armsad külali-
sed! [koputatakse] Sisse!

Vinck, [keskelt, nagu ei oleks mi-
dagi alnud] Ah, Teie alite üksi,
armas Wettingen?

Rudolf, [Vincki teretades] ja
muidugi, päris üksi.

Vinck, [Rudolfi kätt raputades]
Te näete, ma olen tund aega wa-
nem tulnud kui kutsutud. Aoja
ma uskusin, et see Teile rõõmu

teens.

Rudolf. [Liialdatud südameeligu-
tusega] Wäoja suurt rõõmu!

Vinex. [maerdes] Wain arvata.

Muidu alite aja äioje kavalalt sisse
seadnud, et oma esimese pidu-
sööji siin Wellinghausenis an-
nate. Wümanne rong Berliini tä-
heb ju, fermal tänatud, juba kell
1/4 üksteistkümnend minema.

Siis peavad Teie väojad laksuma,
tahes ehk tahtmata.

Rudolf. Kuidas võite Te sedaku-
gust arvata, arimas Vinex, et
rõõmustame endid kui lapsed
oma külaliste üle. Kui see mi-
nu teha aliks, siis ei võiks nad
mitte küllalt vara minna [outtu
parandades] tulla, tahtsin üteli-
da.

Vinex. Öbroje äiendage ühtegi.
Te alite vabandatud. ja minna

ei oleks ka sujuigi tänan nii va-
ra Peie üksildusesse tunginud,
kui mul mitte väikset äriarja
Teieja korraldada ei oleks.

Rudolf. Minu jaoks?

Vinck. Ja, armas tütar, Te astu-
te pühalikule silmapilgule vas-
tu. Sest ma pean Teid jälle
kord paluma, mulle silmapil-
guks oma kirjataskut lubada.

Rudolf. [segase nauratusega] Mi-
nu kirjataskut?

Vinck. Kuid see kind erandi nii-
sil, et midagi sisse panna [täm-
balt kirjaümbrise taskust! Siin!

Rudolf. Mis see siis on?

Vinck. Summa, mida ma
Teile välgu olen.

Rudolf. [kindlusega] Ja selle ta-
kale Te mulle tagasi anda?

Vinck. Südamliku tänuga.
Ma annan oma väljasid.

24. Feb 1915

Rudolf. Einestanud? Ei ole väin
malin.

Vinex. Ja, neli nädalat taajasi
ei oleks ma seda ise ka väinma-
linuks pidanud.

Rudolf. Igatahes teate, et Te se-
da summa isjal ajal saada
võite.

Vinex. Selle päle alaksin ma
Teile veel hiljuti vastanud: siis
võin ma ta ju kõhe amall pi-
dada.

Rudolf. A, palun!

Vinex. Ei, seda ei tehta enam.
mul ei ole müüd enam väla-
uskujaid

Rudolf. Siis soovin ännel.

Vinex. Öroje soovige ännel / Mii-
masel ajal oli mul äilts sel tund-
mus, nagu oleksin ma oma
välglasteja ka oma paremad
sõbrad kaotanud. No ja - kes an
siis nii õrnas mures meie teavise

est ja soovib meile nii äiojlaselt
 pirkka äga. Kui meie välauskun-
 jad. Kui niisugune minu käest
 küsib: „Kuidas Teie käsi käis?
 Saadetakse hästi!“ Siin teav ma,
 et see tõsine huvitus on, ja kui
 välauskunja ärassidu juures üt-
 leb: „Jälle nägemiseni!“ siis võib
 selle päale kanduda, et see sõna-
 rõõm ei ole! Ta soovib täpselt
 jälle nägemist.

Rudolf. [maerdes] Seda ma usun.

Vinok. Noh, Teie armas sõber, ei
 olnud seda seltsi välauskunja.
 Sellega pärast loodan ma, et Te
 ka päale selle tunni oma süm-
 patiat minu vastu alal hoiate.

Rudolf. kindlalt. ja kui ma
 Teid kuidagi aidata võin . . .

Vinok. Seda võite Te rõõm, kui
 mul lühikest läbirääkimist
 müster Forsteriga mõtate, kes

ameti raktlemata juba iin
an.

Rudolf Skuidugi. Ja tuli tä-
na esimese rongija. Üheskoos
mistress Stephenseniga.

Vinok. Mul on nimelt plaan
õhmuudatust ette sätta. Ja
sellipärast...

3 etendus.

Rudolf. Vinok Hanna.

Hanna

Hanna. Oo, härra van Vinok!
Maite kohe mister Forsteriga kor-
re saasta.

Rudolf. Ja nüüd tahan ma
katsuda oma äiale teie asja
sioje soojalt südame pääl
panna [Lähel ära].

Hanna. See on mulle siojepeet-
mas, et Te nüüd vara alite tulnud.
Mul on Teile midagi ütelda.

Vinok. Minu raha asjade üle?

Hanna. Ja Teie andsite nelja
mädala eest oma kassa üle wa-
litsemise minu hoolele, ja Te
peate tunnistama, et mina
ja minu advokat teinud ole-
me, mis vähegi inimese väim-
ses seisab.

Vinok. Kliinimlikku!

Hanna. Te pidite küll nelja aas-
ta sissetuliku ohverdama. Kuid
selle eest on Teil niid selge pää.

Vinok. See on aja ka kõik, mis
mul veel on jätnud.

Hanna. Selliga peate läbi saa-
ma.

Vinok. See on raske.

Hanna. Igatahes panen ma
niid oma ameti maha - Teie
enese hoolele. Eest ma lähen
jälle Amerikasse tagasi.

Vinok. Minu kassakoidja pa-
nes plehku!

Hanna. Ja kolme päeva pärast
juba „Kolumbiapäev“.

Vinok. Kolme päeva pärast? Se-
nisk ei jäua ma ju arua ettemal-
mistustega kippule.

Hanna. Teie? Kuidas nii Teie?!

Vinok. Na, mina lähen ju kak-
teinepoole.

Hanna. Mis te siis tääl mõtlete
päälehoakata?

Vinok. O, mul on väoja töisine
usmäär. Ma tahan ühe ilusa
naesterahva võita, mida mitte
kõnekäändudega kätte ei saa,
 vaid ainult teojuude läbi. Teie
seda naesterahvast ju ei tunne.

Olga ma väin Teile ütelda, ta
on hirmus tark. Ja jäme väib
ta alla...! [Hanna liigutuse pää-
le] Naaju üeldud, Teie ei tunne
teda. Muidu ei jutas taks ma se-
da Teile. Olga säälpures on temal

niisugune armas hää, et ta
ka kõige pahemaid asju ütel-
da võib, isegi kuulid teda hää-
meeliga - - Ei, ärge küsige te-
ma nime järelle, ma ei või seda
ütelda.

Hanna Ma kandan ainult,
et kui see naesterahvas tõi poe-
lest nii tark on, ma aja Teie kin-
nitate, siis ei saata Teie lubamisi
nii kergesti uskuma.

Vinok. Mis ta siis veel nõuda
võib?

Hanna. Täendust sellers, et see
muutus kehten on. Seda tahab
ta kindlasti enne ära seadeta
Vinok. Ouge ameti seda usku-
ge. Pile ei tunne seda daamet
lihtsalt. Ta näeb mu silmadest
ära, et mul tõi taaja on ja et
ma mõistlikuks inimeseks ta-
hann saada, Ma kinnitan Teile,

mul an atse päris nälj tege-
se järele. Ei, ma ei väi midagi
pannata [sundlil südilt Hanna
käsa]

Hanna. Olge mis Te teete?

Vinok. Ma pean midagi tege-
ma - - ja kui see ka muud ei
ole, kui südamevõnus tannudund-
muses Teie käsa sundelda.

Hanna. [ennast vähe ära püürtes!
Oga härra v. Vinok - - [tõmbab
ama käl ära] Ameti üht tahan
ma Teile lubada: kui ma seda
naisterahvast ühel hääl päeval
tundma peaksin õppima siis
tahan ma talle ütelda, et ta
mitte liiga väli Teie vastu ei oleks.

Vinok. Seda tahate Teie täiesti?

O, ma tahan Teid. Siis üteldge
talle aja ka veel edasi, et ta käi-
ge armsam, parem ja karejem
inimene an tehes ilmas. . .

Hanna. Oo, oo, Teie liialdate.

Vinok [tehtud kirjusega] Teie lida ju ei tunne. Seda pean minna ameti tunnema paremini teadma. Ja siis ütlege talle veel seda si - - - Ei! Seda pean ma talle ise ütlima, siis kui ma teises inimeses olen saanud - - - kas Te usute, et ta mind siis kuulda võtab?

Hanna. [Häirise hakeaja järel, tassa ja südamekult! Ohh usun! [Lähel ruttu ära!

Vinok. [käämususid talle järgi saates] ja nüüd algab uus elu!

4 etendus.

Vinok. Forster.

Forster

Forster. [pahemalt poolt, eheer ühes, karton teises käes] Wabandage, et Teid aadata lapsed. Olga ma pidin enne ühe eheeri välja kirjutama tuhanda talleri

pääle.

Vinok. Hää, kes seda väib.

Forster. Ao, need on ^{ainult} ~~ainult~~ ^{ainult} ~~ainult~~, et
mii äri ka Europas tutuaks
teha - - - toreda reklame läbi.

Nii siis, milloja väin Teid te ni-
da? [Seab kartuni ühe tabureti
pääle tava taaja parem. paal]

Vinok. Mister Forster, mitmesu-
gustel põhjustel hakkab kodu-
meia mulle vastikus minema.

Forster. Sellest väin ma aru saa-
da. Minul on ~~ka~~ Europas ^{ka} ~~ka~~ ^{ka} ~~ka~~ ^{ka}
kitsas. Terve see ilmajaogu ei mel-
di mulle.

Vinok. Kõne terve ilmajaogu?

Forster. Ma palun Teid - - - äin
Teie juures, kus kõnelda ei tohi,
mis mõtted, ja teha ei tohi, mis
tahad - - - Sga saimnu pääl ka-
sud ja keelud. Ja kõik need va-
hed, mis siin tehtakse siinsete

ja klasside vahel. Siin on kuul
rohkem väärt kui mees, kes teda
kannab. Ja hilts professor on
kõrgema aru sees, kui tubli
ringsepp! Mis pärad?! ... Mõnede
le saabastega ja teine teadvuste-
ga; ja mina annan ameti, et
hää saapas parem on kui halb
raamat!

Vinok. [kohmetult oma saapas-
te pääle haadates] Igatahes arm-
sam.

Forster. Ja nüüd veel need här-
mad Teie ringkonnast! Anna
juhusega esis anemate pääle! ...
Mille juures Amerikas, saäl ei
küsitä kellegi väest. Kes su isa
on? ... Haid: Mis sa alud? Mis
sa väid? Mis sul on? ... ja kui
~~ful~~ küll ^{on} siis äeldakse: all right!
Sa alud mu sõber! ...

~~See on ameti mõistlik. aga~~

Hand
70

Teie härrad rõbrad - ma tean
 väga hästi, et nad amandäri-
 lises ei pea, meid, sõalt teiselt-
 poolt. Alles siis, kui kustiliku
 eluga siin enam ei lähe, kui
 nad an Europas karku langl-
 nud, siis tuleb neile äkki Ame-
 rika meelde! Siis tulevad nad
 meie juurde. . . . Olga seesuguste
 härrade jaoks ei ole Thomas Fors-
 ter mitte kodus. Seesuguste här-
 rade jaoks mitte [murdetud
toonis] Kii siis, milles ja võin Teid
 teenida?

Vinok. [segaselt] Ja . . . minna . . .
 ma tahan nimelt ka teisele pool-
 le minna.

Forster. Hallo! Teie ka?

Vinok. Ja umbes neiltam viis pool-
 justel, mida Te nii üldsaatli-
 kult nimetasite.

Forster. Aga mis Te siis tahate
 meie juures?

Vinok. Kuu vähegi väimalis
millegi saada.

Forster. Näitusks. miljanäris

Vinok. See eluutse oleks mulle
muidugi väga meeljärelle.

Forster. Mis Te siis suamaani
alati teinud?

Vinok. Oma protsentidest
elanud.

Forster. See on väga armastav.
Ja mispärast ei tee Te seda enam
edasi?

Vinok. Ah, see pole minu
süü - - - Waid protsentidele arua.
Eha saan nad nelja aasta eest
ette, et arua välgasid makssta.

Forster. Aga kui Te arua välja-
sid ära maksata tahate, mis-
pärast Te neid siis üleüldse te-
gite?

Vinok. Lubage. Wiimati peab
aneti arua välgasid ära maksma.

Forster. Misspärast?

Vinck. Selle üle pole ma veel järel mõelnud.!

Forster. Neid võib ka ära tasuda ama töö ama väinisel läbi! Nii siis: Mis väite Teie?

Vinck. Mis ma väin; -- hrrr!
 Otsekohhe äeldud: mitte palju. Aga mul on kõige parem tahtmine. Ja kui Te ainult alguses mind vähe aidata tahaksite -- Teie mitmekordsete ettevõtete juures sõjal leinepool. Teie farmide ja istanduste juures, sõjal väikes ju lõpusse Dietrich van Vincki jaoks ühes kohasene leiduda.

Forster. Kahetsen, härra van Vinck. Teie ei ole veel küps Amerika jaoks. Suur auusartus Teie rõlata nime ees härra van Vinck. Keiel see ei tamba Americas.

Saad peab kõige päält smart ole-
ma. Smart! Kas mõistate?

Vinek. ja muudugiis. . . Mis on
siis asi "Smart"?

Forster. ja seda on raske ära
seletada. Maadake: kui keegi
õige kaval on paiss on ja tantsi-
tab teiste nõrkusi, ja läheb nad
üle ja saab enamale kasa -
mii. . . kas mõistate, tagant ringi,
ilma et teda kinni saaks
näpsata. . . seda nimetame
meie smart.

Vinek. Meie pool nimetatakse
seda tussamiseks.

Forster. Mõelge, sellega ei saa
Te taimne, ja kui Te mõtlete, et
Te ennast saad teinepool võlga-
de tegemisega aidata tohate
võite, siis eksite. Meie juures mak-
sab põhjusmõte. Silmad lahti,
taskud kinni!

Vinok. Ja ümber pöördud põhjus-
mõtte järele ei taha Teie käia?

Forster. ~~See~~^{See} Ameriklane ei lase
amal raha tarvest meelitada.

Vinok. Lama ette, kasalad pilku
Forsteri peäle heites! Seda peaks
ainult kard katumada.

Forster. Minu nõuu on seeja:
Jäage, kus te olete!

Vinok. Ihtunud kurblikkusega!
Hää küll, mister Forster, naoju
soovite. Siis algan ma oma ühe
gemeelset elu uuesti. Kuul Teie
pää peäle langet vastutus, kui
ma edasi vedelen.

Forster. Mähemalt ei riku see
Teie kõrgestisündinud käsa.

Vinok. Minu kõrgestisündinud
käsa! Ja kas te siis ei näe, et
see just minu vanne on? See
sõnarene "van", mis kui pomm
jalus ripub? Fahad ennast

viivuse ja tüüja ilusast teki-
 lüria ja mistaht tegevusest kin-
 ni hakata, aluse ta peene väi-
 must. Asja kas tohib seda siin,
 sellis vananenud Euroopas?!

Forster. Väija äioje.

Vinsk. Siin küsitakse ioga töö-
 juures enne: ja, kas ta ka seis-
 se kohane on? Kas võib ta rahvum-
 aaruraadiga kokku? - Aar-
 kraat ja seisus. - Ma palun
 Teid, missugused keskajalised
 eelarvamised!

Forster. Ja, kes ennast sellist ra-
 haks teha ei suuda. - -

Vinsk. Ma olin ju praeguse teel
 seda tegevust. Ma tahtsin ~~siin~~^{siin}
 mehe eskuju järel aimata, kes
 habal maal ise omale teid on
 raiunud. Ainult algeus olek-
 sin Pei abi tarvitanud. - - nä-
 ruseid tuhat Tollerit! ... Kuid

süäl pannakse armuta tee eest
 kinni: Ei! Ma ei luba, et sa
 täiskas inimeseks hakkad! Sa ei
 tohi oma ringkonnast välja
 minna! Laisse edasi! ... Hääd
 küll, mister Forster, ma teen se-
 da [leeb minekut].

Forster. Aoja lubage. . . .

Viner. [hausatud!] Ei, laske alla!

Forster. Ja, kas Teil siis lästi tö-
 si taaja on? Te tahaksite jääda
 halt välja oma ringkonnast?

Viner. Ja muidegi.

Forster. Ja tahate elavdamiste-
 le lõppu teha?

Viner. Ja, see oli minu kindel
 nõu ja tahtmine.

Forster. Noh, siis võtku mind
 see ja teine! Ja kui see ka mu-
 malus oleks. Thomas Forster ei
 taha kellegile teid eest kinni pan-
 na! . . . Siin on cheek tuhanda

dollri pääle [võtab checki taskust]

Vinok. [mõnuga] Ohis, tõesti?

See check - - -

Forster. Algu Teil oma. [Ula-
tab checki Vinoki kätte]

Vinok. [vastu võttes] No kas mäe-
te, mister Forster!

Forster. Mida siis?

Vinok. Niiud olen ma Teil
ametis näidanud, et ka Ame-
riklane omal naha taskust
lasel meelitada.

Forster. Ja, kas Teil sellega siis
täsi taofa see ei olnud?

Vinok. Ei, jumal hoidku.

Forster. Hallo, see oli siis ainult...

Vinok. Väikene õpetus.

Forster. [hummoriga] Na, ma tä-
nan Teil. See polnud halb, kuid
nüüd andke mu check jälle
taofasi.

Vinok. Ei tule mul meeldegi.

Äi, selle võle tassim ma töö lä-
 bi ära, mida Teie muul saäl
 teinepaal murtsite. Ja ma
 olen kindel, et see hästi kasutuu
 saad olema. Sest nüüd on Teie
 [cheeki tasku pistes] selle kohta
 elav huvitus.

Forster. Kuuqge, Teie olete täpsuolest
 smart pois.

Vinex. Ma mõtlen ka.

Forster. Teie olete küps Amerika
 jaoks.

Vinex. Nüüd ma ei tea, kas on
 see meelitus või jämedus. . . .

Forster. [talle rätik andes] All
 right mister Vinex. Ma muuret-
 sen Teile meie puul kohta.

Vinex. Ma tänan Teid. Lorey, pal. p.

5 elendas.

Kummersch
Mary

Forster. Mary. Loreny [siis] Wettin-
gen. Rudolf.

Mary. [oma taha ilmuvale tem-
rile] Kohker väige suure palko-
ni tüppa.

Lorenz. Peie käsu päält, armu-
line preuda [Pa kannab nohvari
pakem p tüppa ja tuleb siis jälle ta-
gasi!]

Forster. [Maryle] Sulle tulevad
näärad?

Mary [hähe kartlikult] Ja... ja
ma tahtsin sind paluda, ar-
mas papa, äige lahke alla.

Wettingen [Rudolfiga keskele il-
mudes] Pa jana pikka näed si-
na aja rõõmus välja!

Forster. [Hahakarad nähes, imes-
tanult] Ellister Wettingen?!]

Wettingen. [Forsteri nähes] Ellister
- Forster?!]

Forster. [Maryle] Aoja sina kirju-
tasiid mulle ameti et mister For-

Wettingen ter sanet Moriz'es an!?

Wettingen. [Rudolfi] Sedasama kirjutasid sina mulle sellest här-
rast! [Forsteri poolt] ühisparast
ei ole Teil siis mitte - larnet Mo-
riiges?

Forster. [kuivalt] Sellyparast et
Teil soial armasin wibinat.

Wettingen. Ja, mis see siis tähen-
dab, armas Rudolf?

Rudolf. See oli häda wale, aga
ma ei wainud kauemini soowill
wastu panna, Teil kokku juhti-
da.

Forster. Ma palun uskuda, et mi-
na seda kokkusaamist ei ole ot-
sinud.

Wettingen. Ma palun lahkusti
minust sedasama arwata.
Ma seisan nagu enne sell sei-
sukohal, mida ära tähendada
mul au oli.

Forster. Well Sir. Mina ka.

Wettingen. [Rudolfile] Saõil sa
näed nüüd.

Rudolf. Aga nii ei või see ameti
eslasi minna, kus Teie mõlemad
meie nii lähedal seisate!

Mary. Kas Te siis meie ämme tu-
mestada tahate?

Rudolf. Selle igasese riinoga?

Wettingen. Mina ei riidle üri-
üldse mitte. etul on laemus
kui tallil. Aga kui mulle was-
tu räägitakse. . . .

Forster. Well, see on ka ainus
juhkus, kus mina riidema hak-
kan.

Rudolf. [üht paberi poogmat
välja tõmmates] Ma kirjutasin
juba kõik nii ilusti üles . . .

Siin, lüsing Teie vahel. Kui Te
ainult kuulda tahaksite . . .

Mary. [Forsterile] Sa vätsid nüü-
du iska nii häärnele ja mäist-

linna põhjendusi kuulda.

Forster. Well, kui nad tõesti mõist-
likud on, siis olen ma valmis.

[Istub parem. p. lauda].

Wettingen. Kui Te usute, et mina
mõistuse esimene vastane olen,
siis eksite. [Istub parem. p. lauda]

Forster. All right. Siis olete ju mi-
inimaja ühel arvamisel.

Wettingen. Palun väga, Teie olete
minimaja ühel arvamisel.

Mary. [Rudolfile] Jumal tä-
natus, et nad viimaks ameti-
ühel laua ääres istuvad.

Rudolf. [Laua taha astudes] Ja
see siin on minu protokoll, mi-
da ma alla kirjutamiseks olen
valmistanud. Ellisidugi peate
mines punktis järele andma,
minister Forster.

Wettingen. Väga äige!

Rudolf. Selle eest tuleb pead aoja

NOF Rida

M. istub
F. pöyatab

Sina ennast mõnes teises punktis alla paemutama.

Forster. Mäoja õioje!

Rudolf. [Hettingerile]

Wettingen. [Forsterile] Kas peab mind minu poeg kõnelema, või tahate teie määrada?

Mary. [Rudolfile] Siis lae juha!

Rudolf. [laeb] „Paronrahk esimehe: Habakäärre Maximilian von Wettingen selitab tagajärjel, et ta täiesti vormilikult ja kindlalt nõuussõnast oma poja ühenduses miss Mary Forsterioja avaldab, ja et ta dokumendi, mida perekonnaseaduses muutakse, seisuse ametisse sisse annab“.

Forster ~~Wettingen~~. Saav! ... Missäraast selitab ta siis äieti seda, see habakäärre von Wettingen?

Rudolf. Sest et - - - [edasi luges-
des] Parakrahul kaks: Mister Fors-
ter ütub, et ta näin katrijät-
tab, Saksamaale ilat tapama-
ja - - -

Wettingen. [Uahele] Lu- luba. ^{Ua} Pean
tähendama, et ma sõna „tapa-
maja“ mitte häämellega doku-
mendis ei näe, mis ka minu
peal kandma.

Rudolf. [üleskirjutades] Hää,
ütleme siis, et ta näin katrijätab
„üht maja oma Amerika ari-
eskujü järel üles ehitada“ [Forste-
ri poole]. Seda lubasite mulle Te
juba suusõnal.

Forster. Aga raske südamega
Te väite mind uskuda, Te ei ole
sõnast ette võtet tänni Ber-
liinis veel näinud.

Wettingen. Nah, kui me seda mü-
kauda pole näinud, siis väime

ka veel kauem aedata. Meie ei ole undishimulikud. Igatahes oli mul mõte selle ettevõtte pääle hakkem kõhus, kui et ma kõinide Fiee fabriku saadused üheskoos ära oleksin söönud.)

Rudolf, Noh, armas papa, sellist lompainajast oled sa nüüd vabastatud.

Wettingen. Noh häia küll -- Ma palun aja juurde lisada, et ma tagajärgede eest vastutust oma pääle ei võta.

Forster. Siis palun mina juurde lisada, et ma harjunud olen oma teojuure eest ise vastutama

Wettingen. Siis palun mina aja, juurde lisada, et ma teavitada leppimist ainult vastustasime, meie vapikirja meelde tuletades „Et indulgentia rebur“. Ka järelandmises peitub jõud.

Forster. Ja mina palun meelde
tuletada juurde lisada, et ma
nusi lisandusi üllelligsiks pean,
oma rapivirja meelde tuletades
„Time is money“. Aga on raha
Wettingen Süs palun ma veel,
juurde lisada - - -

Ruedell. Aga, mu härrad, nii
paljudele lisandustele ei ole pa-
heril ruumigi. Ma mõtlen, mille
lepime selle ühe lisandusega [pa-
heri pääle näidates] Loetud, häär-
siidetud ja oma käega alla kirju-
tatud [ulatab vahahärrale tindi
sisse kastetud sülle]

Mary. Ah ja, palun!

Wettingen. [kõhkeisa pilgu järel,
Forsteri pääle] Na, süs minuigi
pärast [võtab sülle ja kirjutab alla]

Mary. Ah, niimaks amiti [ulatab
Forsterile teise sülle]

Forster. [kirjutab ka alla ja ütles

siaal juures] Thomas Forster.

Rudolf. Kui Teil ka mõne
punkti kohta arvamusel lah-
ku lähemad, küimati tahate Te
ameti mõlemad ainult üht:
ema laste õnne.

Forster. [Hettingenile rõõm andes]

All right, mister Hettingen!

Hettingen. [lühikesel kõhklemisel
järel vastu võttes] Na, alge süs
... ai!

Forster. See oli amerikalik kae-
pigistus.

Hettingen. Seda ma tean sin.

Rudolf. Ja tead sa, Mary,
mis me nüüd teeme? Nüüd too-
me selle dana pudeli Johann-
nischebergeri peldrist mille omu
fobst meile kingis, et me ta
ama abiellu kõigejännelikumal
päeval tühendassime.

Mary. Ja, seda me teeme. Pä-

na on tõesti kõige õnnelikum
päev [Rudolfiga ühes minema]
Wettingen. [Häga pühalikult] Mis-
ter Forster! kuna me nüüd ära
aleme leppimud, ei taha ma vii-
vitada, kui perekonna pää Teile
tere tulemast ütelda.

Forster. [hähe imestanud] Tõnne-
nnast väga auustatud,
Wettingen. Meie maja ees
näete Pe. sääl oma es [ühe pil-
di pääle näidates] ja, see ta
on vana Kuribert van Wettingen...
[naoju esitledes] Mister Forster
Chikagoost.

Forster. [ironilise sügava kumar-
dusega] Häga rõõmustat.

Wettingen. ja nüüd tohin enesele
habest veel üht isäralist söövi lu-
hada

Forster. Olga ma palun!

Wettingen. Me aotame tänasid

minu ämest, ~~õuemarshalli~~
 kraks Dornstetti, oma abikaasa-
 ga. Hanker säitis juha kassalis-
 se, et teda ära tulla, Ta on küll
 ainult ühe väikse kirstiriigi äue-
 juures ametis, kuid soovib an-
 ta marshall ja vaatab nõuga
 kaliste kombete peäle. . . . Pe mõis-
 tate mis ma ütelda tahan?

Forster. Heel mitte.

Wettingen. Ma ma ei taha
 Peid ju kasutada . . . müüdkus
 me ära oleme leppinud. Olega
 Pe ei väi ameti ise ka ütelda, et
 Peie kombed - just - äue - närete
 kohased olksivad.

Forster. Americas seda ju ka
 ei nõuta.

Wettingen. Siin ei ole aega juttu Ame-
 ricast, vaid minu ämest. Pe-
 ma külas käigud sellis majas
 on iseäranis suur tähtsus.

See on noore abielu avalik äriüks-
tunnistamine terve meie pere-
konna poolt, ja sellepärast on
mul see arusaadav, et tema
oma siinsüübinise ajal millegi
läbi-pahandatud ei saaks.

Ma palun Feid siis, mister For-
ster, selle esil, vähe hoolt kanda.

Forster. Well, kuulas Fe seda arua-
te?

Wettiwojen. Ma pean Feie nimelt
üles tunnistama. Ma andsin ära - Kamerke
~~ma~~ ~~hallide~~ kirjalikult Feie see-
suse ja sünnimise üle... teateid,
mis-kuudas pean ma nüüd üle-
ma... mitte paris täielikult ei
alnud. Feie enne pärast, ka mõis-
tate.

Forster. Aga mis jaoks siis. Ma
tahan, et igaks mind sellen
peat, kes ma olen.

Wettingen. Waga äioje, aga Teil ei ole ameti waja sellepärast igakilele mina pääle kirjutada, kus ja mis aludes Te sündinud alite.

Forster. Ja, mis Te tahate? Ma pean ameti äiojust ütlima!

Wettingen. Lubage! Teid ei kuulata siin ameti mitte wande all üll. ja kui minu äenees, ässmarshall, sidasusjust misid ameti mitte häameelliga poulda ei taha.

Forster. Siis ei wai ma sellepärast oma minewikust saladust teha, See ei ole misiks, meie pool Americas.

Wettingen. Aga meie alene siin Europas. äioje ameti ühtewiisi oma tähelisusja minna minna es wehelge. Me alene küll ära leppinud; aga see ei ole

Kamukon

ameti lõbus.

Forster. [äritatud] Aa, palun
võija. Ärge ütlege midagi meie
lipu vastu. See on vaba-maa lipp.

Wettingen. [rohkem äritatud] Noh
mulle ei aja ta sugugi auusartust
pääle, see Teie maa, Mis alles üle-
üldse Teie riigidest, kui mitte enne
üks eurooplane mõtte pääle polks
tulnud Amerikat üles leida.

Forster. [ikka ärevamaks minnes]
Nis amerikalane ei alles küll wae-
wa väärtigi arvamus Euroopat
üles leida.

Wettingen. [tänuvä äritusija] Teie
teine maa huvitab ainult kurja-
tegijsid. On sellel midagi sü-
dametunnistuse pääle, kuhu lä-
heb see pelm? Amerikasse!

Forster. Ja kust tuleb see pelm?
Euroopast!

Wettingen. Härra! Kui meie mitte

ära ei oleks leppinud, siis ütlesin
 ma Peile oma arvamist, nii et --
Forster. O, olge lahke, kui meie
 lepitus Teid rõõkimises peaks
 takistama. . . .

Wettingen. Ma ei oleks sellega
 ülevõlase tegevist teinud, kui
 Peie ennast ette ei oleks tappi-
 nud.

Forster. Just selle vastu, mina
 olin enne sin. Peie sõitsite
 mulle tagant järele

Wettingen. Mina Peile järele
 sõitnud? See on liig! Härra!...

Getendus.

Wettingen, Forster. Rudolf. Mary.
Rudolf [keskelt, pudelit veini
 jahutajas tines, lokusalt] Sa,
 siin on lepituse puudel!

Mary. [kandelauaga, mille pääl
 neli veini klaasi on]

Wettingen. [ägedalt] Seda ei
või meie enam tarvitada.

Forster. [misama] Me oleme jäl-
le nikkangil kui alguses!

Rudolf, ja Mary. [kisipel süütes
taastud asju kohmetult näes hoi-
des] Kuidas? Mis?

Wettingen. Ma olen täiesti leplik
inimene. Aga selle härraga on
ja võimata läbi saada!

Forster. Palun. Peie hakkasite
pääle!

Wettingen. Mul ei ole midagi
enam Peiega röhelda! [mine-
ma kiskelt]

Forster. Ja mul Peiega ka mitte.
Goddam! [minema, teiseli jä-
rele].

Rudolf ja Mary [vaatavad
naturkuni aega sõjaselt teineteise
otsa. Siis]

Rudolf [puudelit jahutaja sees pak.

peele lanna pööle seades] See
an ilus!

Mary. [kandelanda pah. p. lanna
pööle seades] ja meie rõõmus-
tasime nii väga!

Rudolf. Siin isa on aga ka
liig suur tulipää

Mary. Na, Siin isa ei jää ka
ühtegi wastust wõlgu.

Rudolf. Pahad sa sellega üteli-
da, et minu papal üksi süü-
di an?

Mary. Na, minu papal üksi
ka mitte [põrnitseb] See ei ole
ilus sinust Ruoli, et sa keia
minu papa süüks leed.

Rudolf. Laps, ma teen kind-
lasti keia, mis sa tahad.

Aga sinu isa ei saa ma kui-
dagi heapis süütaks mõista,
Kui keigi wõrrak maalet tuleb,
peab ta oma kella seadma. Ja

kui keegi võõraste ringkonda astub, peab ta oma ülespidamist muutama. See on võrd juba seltskondlik seadus.

Mary. Selline on minu isa liig hana, et ennast veel kasvata- da lasta.

Rudolf. Ja minu isa ei ole ka mitte enam koalitsioonis. Ja seltskondlike seisukord, mille ta oma naise läbi on väitnud...

Mary. Minu isa on oma selts- kondlike seisukoha ise väitnud, ja see on Chicago's raskem väärt...

Rudolf. Laps, ära niid sellega tule. Berlin ei ole ameti Chi- kago elu. Ja kui keegi en- nast ühesgi punktis oma ko- dumaa vaadetest lahti ei taha ütelda, siis ei tohi ta üldse oma kodumaalt häälja tulla.

Mary. [Pisaratega väideldes.]

Kas tahad sa sellega rahest ütelda, et mina Amerikasse alksin pidanud jääma?

Rudolf. Aga seda pole mul ju mõtetsegi tulnud.

Mary. [nuttes] Hää - ma väin ju oma isa ja jälle tagasi sõi - ta.

Rudolf. [niind rahi äritatud] Ja, kui sa mu isonu meeliga vävriti meistad - - -

Mary. [muksudes istus pare - malle poole] Ja see peab niind mie kõigekannelikum päev ole - ma!

Rudolf. [paremale poole istu - des] kõige ännelikum päev - ma täna! [Seal kartongi naagu tahtmata vikase liigu - tusega laua pääl]

Fetendus.

Rudolf. Mary. Wettingen.

153.

Forster. krahu Dornstett.

Wettingen. [keskelt, Forsteriga, näe. Wett

all kinni sisse astudes? Noh, kas
leid lõpuks ameti uskuma pan-
nud, mister Forster?

Forster. Seega küll mitte. aga MOR W.
ma tahan järel anda. Ila olen
noorem.

Wettingen. Kas tahate nüüd ka
kell mulle mu aastaid ette heita?

Forster. ~~Ma~~, Sir. Ila tahan ju
mahu teha. Nii siis all right,
joo me nüüd pudel tühjaks.

Mary. [üle karates] Ei, meie
ei või jura.

Forster. Juba jälle mitte? MOR W.

Wettingen. Me leppisime ju pra-
ga ära!

Rudolf. Aga nüüd lähime meie MOR W.F
rüüdu.

Mary. ja muudugi. Esimene rüüd
meie abielus!

154.

Wettingen. [äkki karjuma hää-
kates! Nüüd olite niimaks saa-
nud, mis Te tahtsite, mister
Forster!

Forster. Lubasje . . . Mina?

Mary. [Wettingistile] Ei, Peie
toite meile siia majasse!

Wettingen. [uskunud] Ru-
dolf. Seda lased sa oma li-
hasele isale ütelda?

Rudolf. [Forsterile] Kuu Peie
hähegi sõnadega piiri olksite
pidanud!

Forster. [ägedalt] Ah mis, pii-
ripidanud! Mina olen hää-
mees ja näe, ^{mit} kuidas mul
mõne on kannanud!

Wettingen. [Forsterile] Kuidas
tulub aimelt, kas ta Peie ka äi-
gesti on kannanud, Peie ei saa
ama lihtsalt- võimalikku tün-
dimist arusaalata.

Mary. [Hettingenile] Kas näe-
 te, kuidas Pe minu isa äritate?
 Ja, ta on lihtsalt sündinud
 aja täis mees on ta sellest huv-
 limata. Pähtmise kui naud ...
 Ja süda kui kuld ... Peda
 väite juha rahulikult alla lasta,
 nagu ta nõud on. Seda teavad
 kõik, kes teda tunnevad. Ja selle-
 pärast ütlen ma Peile, ainemar-
 shalli härra: ma oskan küll
 sellest arust, Hettingenide pere-
 konna liige alla, lugu pidada.
 Aga et ma sellepärast oma isa
 pärast häbenema peaksin - no,
 tir! Ja [Forsteri poole] nüüd
 pean ma sinu armsatert kare-
 datest kätest kinni harrama,
 millega sa mi palju aled tüed
 teenud oma eluare, ja su arm-
 ta kanna, paa oma käte vahele
 hõlma ja sulle suud andma,

W d. F
 9

W. H. F. R.

187

naagu ma seda enne veel pole
leinud! Soo!

Forster. [hõisates] Mary, seda
tegid sa hästi!

Hettingen. Nüüd on mul aega
küll.

Forster. Mul ka.

Hettingen. [Maryle] Kui see-
gi sellest kuidagi ann si ta-
ha saada, et teatawad selts-
kondlised nõuded almanaxon,
mida igal juhtumisel tähele
tuleb panna, kui mitte terve
maja rahu kaduma ei pea
minema, siis alu ma sun-
nitud, Teile selitama, et...

Forster. [selsamal ajal Rudol-
file] Kui ma Teile küllalt suurt
sugu ei alnud, Teile ja Teile
isale, siis alksite ameti enne
selle üle järel mõelda väinud,
mis tagajärjed see sugusel abi-

elul an. Nüüd on selliks liig hil-
ja. ja sellespärasest ütlen ma
Peile - - -

Rudolf. [Sellamal'aal Forste-
nile] Ma annan oma abikaasa
isalt esimeses jõeses seda nõu-
da tahtivat et talle tema ain-
sa tütre änn rohkem häärt
on kui teatavad põhjused
ja harjumised, mis Sakramaal
mitte nii amul kohal ei ole
kui Americas. ja ma pean
Peile atsekohe ütlima - - -

Mary. ja muidugi, paruni
härva, Peie alite pääsüid-
lane, sest et Te ühtlugu mi-
nu isalt asju nõuate, mi-
da tema täita ei suuda.
Sest kui ta ka Euroopas on
sündinud, elab ta ameti juha
üle kaheksümne mie aasta Ame-
ricas. ja seda peate Pe arvesse

Wätma.

Forster, ja kui ka ^{Kamerberg} Tiit äärmus-
 shalli härra seda peaks kuu-
 lama, ka tema siinolemine
 ei väiks mind tundida, oma
 Amerika äri maha sõlgama.
 Ja muidegi, mina olen Tho-
 mas Forster Mackenzie ja
 Forsteri ärist, ja seda äri ta-
 han ma nüüd Euroopas müü-
 sama) tuttavaks teha kui
 Amerikas, ja sellisama rekla-
 me läbi - siin on mudel selle
 jaoks. - [Ja tästab kartanogi
 kaane ära, mille neli seinol
 lahti kukuvad ja nüüd tuleb
 nähtavale ännesea modell;
 nägja need komponeri kaupm-
 sid ureaasta - ringitusters müü-
 uoid?

Hettingen. See püüdis veel!
Reisriie.

F.H.
 O

R

Neljas haatus.

[Kolmanda haatuse dekoratsioonid.
Gaasikruentüktri tuled on pälema
süüdatud, jahutoja milles hüni-
pudel, ja neli klaasi seiravood
ikka pak. p. laua p.]

1. etendus.

Lorenz. Charlotte.

Charlotte. [tuleb pakemist p. uksest,
mille ta nii ravigeile avab, et loomas
istujad süngitas näha an. Neid
on Wittingen, Mary, Ninor, Hanna,
Rudolf ja Forster.]

Lorenz. [tuleb ~~Hermann~~^{Charlotte} järel pak. p.
uksest, liivari pudelit ja klaasi-
sid kandes, ja paneb ukse avama järel

kinni!

Loreny. Annuline proua, ni-
sugust pidusaasi ma veel ei
ole näinud. ~~Annaline~~ ^{Kamerhans} iiti-
tis juba enne oma prouaaja
minema ja teised härra-
sed ei saanud prouaaja mitte
midagi. ja kõige parem pu-
del veini tuli peatumata väl-
ja.

Charlotte. Ürige parem nõiari-
gi. Pulge [mõlemad ära] *restle purp*

2 etendus.

Hanna. Viner.

Viner. [Hanna seltsis süügi-
toast tules] Palun Tüd, annu-
line proua, kas alite juba sarna-
sel pidusaajil alnud?

Hanna. ja, seda pean küll üt-
lema: meeleva oli kõigil

Viner. ja tundmus valitses teruel

väeigi ajal nagu alles tõendid
huultel külmanud.

Hanna. Ainus mister Forster
ali hääs tujus.

Vinok. Kas panite tähele, vii-
das ta laudlina all oma tütre
näht ühtelugu ornoolt piigistas?

Hanna. Alles arvata väinud,
et need mõlemad mesinäsla-
lates on.

Vinok. Ja vana Hettingsen tegi
näs nagu nauvast valatud.

Maewalt et julgesin oma klaasi
sui äärde tõsta. Ja ma alles
ameti nii südamest Fii teiseks
joanud! Ja nõige paremat soo-
vinud tänaseks ja igalasti!

Aaga seda peame veel tegema. Sääb
seisab ju veel üks pudel [Pa haa-
rab pudeli ja ita ~~l~~ab xars klaasi
täis]

Hanna. Aaga nüüd veel, härra

van Nina, kus juba vantsert
valmis seatakse, mis meid
hastalisse viib?

Nina. Ei tee viga. Need on
ju viimast kolm päeva mis
meil ^{Laubma} Laubmaal alla. Alla
olen otsusele jõudnud: ma rii-
sin kogu Peiga ühes! - - - Kas
teate, see on kindlam - - - Lama
peasi tõstes! Et ülesit häs-
ti pime oleks! [parandades]
ännelik tahtsin ma ütelda.

Hanna. Häa, selle pääl ma
jaan, ja Peie häide tahtmise
püüvuse pääl!

Nina. Selle pääl jaan ma!
Ja nüümani tilk õnneliku pää-
semise pääl, kui laus hukka
täht!

Hanna. Mis Te ütlete?!

Nina. Ja, see on minu arm-
sam unistus. Ma olen minelt

kuulus ujaja - ja muudugi olen!
 Põarvate, et ma mitte midagi
 pole õppinud? . . . Siis mõtlesin
 ma nii: kui mulle see rõõm
 asaks saaks, et laus hukka läheb,
 ja mina päästan Peid siis oma
 käel laenetest ja juhtumise
 ajas meid tühja saare pääl, mis
 roonastel kordadel inno läbedu-
 ses on . . . See olen liig ilus! ja
 kui Te saäl sügavast minestu-
 sest ärkate ja küsite: kus ma
 olen? - Siis ütlen ma: Minu juu-
 res, armuline proua; Atlandi
 ookeanis, paremat kätt lõuna
 pool . . . ja silitan Peie juukseid
 ja suudlen Peid atlaesise pää-
 le . . .

Hanna. ja Peie usute, ma
 lasaksin seda teha?

Vinok. Mis tahate Te teha, tüh-
 ja saare pääl?! . . . Kui Te siis

aaja nähe toidumud olite esimene.
 sest ehmatusest, siis langen ma
 Peil ette põlvili ja ütlen: Armu-
 line proua, et me just paarajas-
 ti ühesinda olime, siis taban ma
 paarajat silmapilku ja palun
 Peil kätt! - "Aaja häimeelega,
 vastate Peil.

Hanna. Saab. Kusute Pe teisli?

Vinok. Ja, suurt väljavalisut
 Peil ju saare pääl ei ole

Hanna. Selle üle mõtlen ma
 aaja veel järqi, kuni me sinna
 saame.

Vinok. Ei, seda pean ma enne
 päästmist teada saama. Sest
 muudu - - - Nii siis armas proua
 Hanna, kas vastate ja?

Hanna. [ühese kahklemise
 järel] Häil alla.

Vinok. [tema kälest kinni haa-
 vates] Häil alla? Ah Hanna, ar-

mas, armas - - - ! [tahol teha
 arna minnale tõmmata.]

Hanna. [ennast rahastades]

Aga ma palun Peid, siin - - - ?

Ninok. Ah see - - - Aga laske
 me jõuame enne ^{üksiku} taare päale!

Sis saate imestama. [sumdled
 tormilikult tema käsa.]

3 etendus,

Hanna. Ninok. Forster.

Forster. [sõgitaast tules] Hallo,
 hallo! Mister Ninok, mis see siis
 au?

Ninok. O, mitte midagi paha.
 Ainult väike ettevalmistus reisi
 jaoks.

Forster. Siis rahandage, kui essi-
 tan. Aga sääl see on väljasaan-
 natamata -

Ninok. O, Teie ei esita meid sa-
 gugi. Teile võime seda ju ütelda.

Mistress Stephenson ja mina - Pe
väite meile ännel soovida.

Forster. Kihlatud? Aga, see rõõmus-
tab mind. Siis ei ole Peile sinna
teinepasse ~~ka~~ minu soovitus
ka tantsiski.

Vinok. Alles äieti! Sest nüüd
saan ma tööd teorema naise
ja - - - Ma arvan, Pe andsite
mulle ameti sõna selle peale.

Forster. Ja, aga mistress Stephen-
sonil on ju enesel suur äri.

Hanna. Seda küll.

Forster. Oma mehe pärijana on ta
nüüd Proostari suurte porteri = pruuli-
koadade kaasomanik.

Vinok. [kohkunult] Käigema-
gevam jumal! Minust saab
allepruul!

Hanna [naudes] küü see Peil
pünlis an - - -

Vinok. [Forsterile] Kas see ole

siis ka hään?

Forster. ~~A ja~~ yes!

Ninck. Hääl juua?

Forster. Mulle maitses.

Ninck. [Hannali kätt anes] Maha-
tehtud! Good bye, mister For-
ster! [Hannaga ära!]

Forster. Sääl lähewad mad, Ame-
rikasse... Hana Pam, ma usun
sinna alexsid sa ka jääma pida-
nud!

4 etendus.

Forster. Wettingen. Rudolf. Mary. 2. K.

Loreny.

Wettingen. [Singelt, uhkelt iägi-
raast ettepoole tulles, siis ukiast
pilku Forsteri pääle heites] Hääd
ääd!

Forster. [kuwalt] Hääd ääd!

Mary. [Wettingeni järel keskelt sis-
se astunud; partliku südamlis-
pusega Rudolfile] Hääd ääd!

Rudolf. [Mary järel keikelt sisse
astudes; akates] Hääd ääd!

Loreny. [taab kandelaulal kohvi-
tassid ja ulatab isale nki]

Forster

Mary

Rudolf

} Tänan.

} ~~kuh~~ ~~kuh~~

Hettingen Tänan. Pööge mulle
kohvi minu tuppa [ära parem
poole]

Loreny. [Habahändle järmedes;
minema parem. poole].

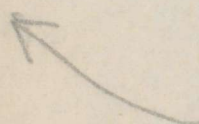
Mary. [häise wakaaja järelle Ru-
dolfile] Rudolf, ta ei kõneli mi-
nuga ju sügugi?

Rudolf. [älased keitades] Armas
laps - - -

Mary. Kas alid pahane mu pää-
le? ~~Tänan~~

Rudolf. Pahane - - ei. Aoja
õige mures olen ma. Sa astu-
sid tänan nii südiel oma isa

hewz

[Handwritten initials and scribbles]

est väeja - - -

Alary. Ja see oli ameti minu kohus.

Rudolf. Muiskugi mu laps. Ja see oli uues tunnistuses mis-sugune härra, äiglane süda sul an. Aga homme väib minule kohuses tulla oma isa est väeja astuda, ja ma kardan, kallim, meie vahel väib veel palju kurbi tundisid tekkida.

Forster. [Oma ette] Seda ma kardan ka.

Rudolf. Ja kõige armastuse juures, mis meil oli teineteise vastu an, väib asi ühel hääl päeval nii kaugetele minna, et nad meid äige ännetus teevad, meie isad, nii häa nende tahtmine ka an.

Forster. Ännetus? . . . No, sir! ärge seda kartke. Selliseks oleme meie

ameriklased liig romantiline rah-
 nas. Nii kaugele Thomas Förster
 arja ei minna ei lase. Ja selle-
 pärast, armas Rudolf, ärge pääd
 norgu lase. Ja sina ka mitte
 Mary. Küll mina nõun liian. -

R. Kõrge
 Hääd ääd, Rudolf! [sundes tuda]
 liiket ta päth; silitat siis ärnalt
Mary pääd! Hääd ääd, my dar-
 ling! [ära pähem. pööle]

M. R.
Mary. Ja sääl juures ääd sa
 mulle ameti nii armas, Rudi!

Rudolf. Ja älls sina mulle!
[sundes tuda]

Mary. Kas näüd, me saame
 üks teisest nii kergeti arm.

Rudolf. Ja, see on nii lihtne.

[sundes tuda jälle] Kui meil seda
 meile ainult täidiks jätta.

Mary Nii kaua kui nad meist
 üksi jätsivad, olime nii ännel-
 likud. Nix ei võinud igavesesti

mi jääda?!

Rudolf. Miks? Seda tahan sulle
kohe ütelda. Ma naersin alati
neid tarvu inimesi, kes jutlus-
tasivad: „Abielusse ei astu ai-
mullt mees ja naeline - ka kaks pere-
konda astuvad sääljuures ühen-
dusse. Ja sellepärast ei ole sellist
heel küllalt, et sa oma noisi
ännelikus tead, ja tema sind.
Ei, ta peab ka sinu omu ännel-
likus tegema ja su tädi ja va-
matädi ja su täditütred, ja kui
need kõik sinu abielus oma ännel-
si leia, siis on rahul majas varsti
lõpp.

Mary. Aga see on ju lollus!

Rudolf. Seda ütlesin minda ka.
Aga nüüd taab mulle alles sel-
geks, mispärast noor abielurah-
vas üleüldise pulmariisi teevad.
Nad tahavad põgeneda oma

änneja wõhinwõraste inimeste hulka - - - Ah küll oli ilus reisi pääl olla, Mary! Säääl ei alnud ühtgi inimese hinge, kelleja sa tuttak wõi sugulane alexsid alnud. Sina ja minna - - - ja minna ja fina - - - sellist oli meil küllalt. Kas trad mis, Mary? Me teeme weel ühe pulmariisi!

Mary. Ja meie isad?

Rudolf. Meid jätame siia! Mary, kas sul alex lusti üht tüksi teha?

Mary. [uärskelt] Minna olen hal-
mis.

Rudolf. Hää. Siis parime ruttu ama kehoid ja reisine weel täna ära.

Mary. Mis siis - - - müüd ässi?

Rudolf. Justament. Maagu war-
gad. Üsna salamakti hüilime

majant välja. Paar rida jätame
 miidugi maha oma isadele.
 Ja homme on nad sinu jumalaga
 üksi. Ja ma seän rihla, kui
 me tagasi tuleme, an nimad
 üks süda ja üks hing.

Mary. [hõisates!] Oh, see oleks
 ju taevalik!

Rudolf. Pit! Mitte nii kõvasti. Meie
 ei tohi endid tabada lasta.

Mary. Ja päris ilma jumalaga
 jätmata.

Rudolf. Ja see peab ilma jumalaga
 jälmata sündima. Meie
 ei tule sest midagi välja - - -
 ja miid valmistan ääres sein
 ette, naagu alati [ta võtab taoli
ja kaänab kaasi kinni, ainult
üks tuli jääb pooleli põlema]

Ma kustutan gaasi ära. Nke tu-
 le jätan hell vähe põlema, et ta
 pärast meile teed näitab. Kas

194.

moistad - - - nii [tuleb taasi
päält maha] ja kui me äige
kähku teeme, siis jääme veel
ääresse rongi päale, mis kell
12, nelikümne lähel.

Mary. Kuhu see siis lähel?

Rudolf. [färlmöteldes] Ma usun
- - - Paasenisse.

Mary. Pulmareis - Paasenisse - - !

Rudolf. [naerdes] Ja, seda po-
le veel enne kuulnud, aga
ei tee midagi, kui me ainult ära
saame!

Mary. [naerdes] Ei, aga Rudolf - -

Rudolf. Pst! Tule aga [lähel
kiskivarvul peskuse poole.]

Mary. [talle nrisama kiskivar-
vul järele ja ütleb siin uuse juures]
ja nüüd atsiname amale ühe väi-
ra hotelli üles - - -

Rudolf. Et rahulist kade lei-
da - - - ja, nii kaugel on asi

175.

jändnud . . . Pit ainult tasa!
mõlemad [hüüvad keskelt mi-
nema.]

5 etendus.

Forster siis Wettingen. Lorenz.
Forster. [istal pää etteastlikult
aknast sisse] Kõik vaikne? . . .
All riight! [ta tuleb sisse reisiüli-
konnas, Amerika kolmikuus, reisi-
müts, nahkpuudel kaelas ja vähe suu-
remad reisi kohvit arva järel tõm-
mades] Soa. [Seal kohvi ette näit-
lana natuke par. p. äärel] kell 12,
40 minutid lähed rong. Sellega on
mul siis vähe aega. [Istub kohvi
pääle] Seda ma küll ei aleks mõ-
telnud, et ma siit nii ruttu ja
nii talaja ära pean reisima . . .
Well, parem on parem. See peab
nii olema!

Wettingen. [tähem, paast, reisiüli-
konnas Lorenziga, kes ta kohvit kas-

Torsten

W. K.

176

kannab] Seadke kohver esialgu
süa. Millal rong läheb?

Forster Lorenz. [an kohori pahem. p. ette
seadnud] kell 12, 40.

Forster. [ama ette] Mis, tema ka?

Wettingen. [Lorenzile, - kes selle pää-
le ära läheb] Laske siis minna jänes
naisse jahinangori ette nasekandada.

aga võimalikult ilmn kärata,
palmn. Keegi ei tehi teada saada,
et ma ära (päidan) reisin. Ka mit-
ter Forster ei pruugi midagi teada.

Forster. [halju häälega] See oleks
nasse teha.

Wettingen [Forsteri nähes] Mis...
Pää siin, härra Forster [Pähtma-
ta imestuses oma kohori pääle is-
tuoles]

Forster. ja midugi, etta tahan
ära reisida.

Wettingen. Lubage. Minna tahan
ka ära reisida - - - kell 12, neliküm-

147.

mend, Raosenisse.

Forster. Selle rengida teidan ka
mina.

Wettingen. Ma tahan siin ainult
aadata, kuni hobused ette on pan-
dud.

Forster. Illina ka. Siis väime ju ühes-
koos aadata.

Wettingen. Ihus. Aga ma palun
minu siinalexut mitte tähele pan-
na.

Forster. Seda ma ei tahtnudgi
teha.

Wettingen. Ili alevme siin teinetei-
se jaoks lihtsalt kaks häärast rii-
sijat, kes saagemata ühte vaqunis-
se on juhtunud ja üksteist sugu-
gi ei tunne.

Forster. All right! Enätab väikse na-
heaja järel sigari tassust, tämbab
tikust tulot ja tahab seda pälema
süüdata!

178

Wettingen. Lubage, mis Te sääl
tute?

Forster. Panen sigari põlema.

Wettingen. Aga ma ei väi suiten
kannatada.

Forster ^[kõhkleimult] Suis allesite mittesuiter-
tajate nurgunise pidanud mi-
nema

Wettingen. Palun näga. Ka ühe
ainu kaareisija saovil tulel
suiteritamist jätta.

Forster. See on esimeses klassis.

Wettingen. Ilina reisin ainult
esimeses klassis.

Forster. Ja mina ainult teises,
Suis peab üks meist rongi pääl
astudes eksinud olema - - -

[sigaritära pannes] Aga minu-
gipäraast.

Wettingen. [näikse kaheaja järel
kella vaadates] Alles kannus ^{kämmel} ~~kämmel~~
minutit kaheteistkümmel pääl.

179.

Forster [niisama kella kaadatus]

Wool hinnus palju aega.

Wettingen. [ennast äkki Forsteri
pale pöörates] Mängite Pe ha-
hest puutruumend kiint

Forster. Kahetsen.

Wettingen. Kahetsen niisama.

Sis pean lugema [Hätas spordi
^{ilmia} versinastikeest]

Lorenz. [tallilalernaga keskest Lorenz
tullus] Andsin kutsarile kassu, pa-
runi hära. Kas võin sahest veel
milleqiga teenida?

Wettingen. Põgana pime on sin.
Andke äige oma latern süa.

Lorenz. [seal laterna tabureti
pääle, mille ta mõlemalt kahet
rutt sahele tõukab] Ma võiksin
ju ka mõne tule - - -

Wettingen. Ei, ei jälke aega. Seda
võiks tähele panna.

Lorenz. [jälle minema]

Wettingen. [haljult lugedes] Na-
gu meile Hiisist teatatakse lõp-
pes viimane häiduaajamine - - -

[Forsteri suule] Te habandate, mis
härä; aga ma olen harjunud,
halju häälga lugema.

Forster. Palun, nagu saevite [Ta
hakkab enne tasa, siis haljemini
Yankee - Daadlit laulma, neegri-
te tuntud jalaliigutusi sinna
juurde tehes]

Wettingen [en jälle lugema harja-
mud] Nagu meile ~~Pestit~~ teatatak-
se lõppes viimane häiduaajamine
sellega, et kraabus Pestetici'i tuntud
kuulus tall - - - [laulmise läbi
eksitatus, haatab ta pahaselt
üles ja algab siis uuesti haljemi-
ni] Nagu meile ~~Pestit~~ teatatakse
se - - -

Forster. [kõnendab laulu ja tant-
su]

Wettingen. Ma aruan teda on
 uus noelanud. -- ja, mis Pe siis
 teete sõnad?!

Forster. Habandaoje, muu häna;
 aoja niva olen harjunud halju
 häälkoja laulma.

Wettingen. Selle juurde ei pruugi
 Pe ameti labajalapolkat tantsi-
 da.

Forster. See an ju Yankee-Doodle.

Wettingen. Missuogune dudel?...

Siis võin majalugemise gätta.

Forster. Siis võin ma ju ka laulmi-
 se gätta.

Wettingen. Siin an ka pagana
 külm

Forster. [ama pudelit lahti tehes]

Selle vastu an vana Whisky hään.

[pudelit passudes] Hähest soovite?

Wettingen. [ahnel] ja, kui me
 mitte haenlased ei oleks. --

Forster. [naljatades] Me oleme

ju kaks nõhivõõrast inimest ühes
kaofumis.

Hettingen. Ja, äige küll; siis
olen ma nii haba. Luotab Whiskey
ja jast!

Forster. Selle tõin ma Amerikast
kaasa.

Hettingen. An sellegi pärast ha-
ga kää.

Forster. Amast keldrist. Saatan
eneselle ~~kuhama~~, Teile sellist
sordist ~~üht~~ väikeftaadetriftläki-
tama, - niipea kui jälle teine-
pool olen.

Hettingen. Kuidas nii siis teine-
pool? Kas Te siis tahate ---?

Forster. Pajasi Chikagojasse, ja -
muidugi.

Hettingen. Mister Forster, see on
esimene mõistlik sõna, mida
ma Pii suust kuulan.

Forster. Enäikse kakeaja järel, kui-

183.

Halt! Peie suust pole ma veel üh-
teofi kuulnud.

Wettingen. Pe alite ju väga lah-
ke!

Förster. Ja pean ma Peile ütli-
ma, kuidas ma sellele otsusele
jõudsin? Haadake, ma usku-
sin ikka, et ma häa arvaja olen.
Ja nüüd pean äkki ära nägeli-
ma, et ma ema vanul päevil
algõpetusegi ära olen unusta-
nud. Et tainaks karsteitküm-
mend tarvis läheb, seda tean ma
väga hästi. Aga et ühe paari
jaaks ainult kaht tarvis on, se-
da olin ma hoopis ära unus-
tanud. Ma uskusin, et veel
üks koht minu jaoks tütre ja tema
mehe vahel on. Aga see oli suur
eksitus. Ühe paari juurde ei sün-
ni kolmandat. -- ja [üht pil-
ku Wettingeni päälle heites] neljan-

dat alles äieti mitte.

Wettingen. [kohmend?] Leidus ju ka kaks paari.

Forster. No, no! Kahe inimese änn, see an armukadede asi. See ei kannata naabrust. Ja sellipärast lähen ma, ja kui see ka ei tea kui - - -! Jätame pääle.

Wettingen. [häirne vakeaja järel laternaaja teise naaju valgustades; siis ama ette] Pae an täpselt liigutatud. Ei oleks seda amerikase juures sugugi võimalikus pidanud [Paneb laterna jäle takureti pääle].

Forster. Ja ei oleks vahest lahku mist ka sugugi tarvis, kui ilmas neid araneetud vahesid ei oleks inimese ja inimese vahel... naaju oleks täwataat iga sordi ise ~~postist~~ wõlnud. Kus see ei
Kotift

185.

ale rummal?

Wettingen. Häib ju alla. Aoja me
peame ilma ameti müüsi arves-
se wätma, nagu me ta eest liid-
sime. Meieingune isearanis, see
ei wõi üleüldse mitte nii, nagu
ta tahab: meie kanname paari
aastasaja traditsionisid oma
turjal. Meie ei saa nii ühe
wopsuaja maha puistata, aina
armastuse ja hääduse pärast.

Forster. Well, see on mulle täitsa
selge. Meie mõlemad ei saa
oma nahast wälja woida. Peie
aliti oma nime oma isalt pä-
rinud ja teda kõrgemad pidanud
kaogu oma elu aja. Miks ei peaks
Pe selle pääle uhke olema?!

--- Minu nime olen ma ise
amide teinud. Pa on wäl päris
mõrr. Aoja ma olen ka natu-
rene uhke ta pääle. Mul on ai-

186

gus kui mister Forster --- ja Peil
on äiojus kui hakahäna van Wetthin-
genil. Nāis äiojus on Peil.

Wetthingenil [püsti tõustes] Pal on
ameti tähelepanemiseväärt selgjad
silmapilnused! [Forsteri juures
astudes] Mister Forster, kas tee kvi-
te enesele sellist midagi, kui ma
ama nõuusolemist Peil kae-
pigistustega üles näitaksin?

Forster ^{See callen eeg vara.} Sest mind tuleb alles teine
jagu. Pe näete häna van Wetthin-
geni, minu kehvid on valmis
paxitud.

Wetthingen. Ja. Ja sellipärast
näiksin ma amad äieti jälle
lahti paxida, Et naku kind-
laks teha, an ju küllalt, kui üss
läheb. Nii üss reisiige änneli-
kult, mister Forster! Ja riiju-
tage ka pord!

Forster. A no Sir. Sellist pole

Forster

W.

Forster

187.

injuogi küllalt, kui mina lähen.
Teie peate ka ära siit -

Wettingen. Mis siis -- ellina ka?

Förster. Haadake, näib ju olla,
et mina lähen ja Teie jääte - ja
lapsed saavad õnnelikum, hälb
ka olla, et Teie lähete ja mina jään
ja lapsed saavad ka õnnelikum.
Aga kui me mõlemast läheme,
mina ja Teie, siis saavad nad
kindlasti õnnelikum! Ja sellepärast
mõtle ma, läheme mõle-
mad!

Wettingen. Ja Teie usute, et mi-
nu siinsel lapsi nende õnnes
eksitab? ~~4. talp.~~

Förster. Meistest mind üieti, mis-
ter Wettingen. Minu tütar hoiab Teid
kindlasti, ~~hõõga~~, aga kui Teie müüd
sua majasse jääte, siis olete tal-
inika tundmus, nagu oleksite Teie
mind siit ära ajanud, ja seda

ei tohi ameti alla. Eks ole, mis -
ter Hettingen?

Hettingen. Hätke mind see ja
leine, Feil on juba jälle aigus - -
Aoja seda väime ju igatahes kell
ära aadata.

Forster. No sir, seda me ei väi.
Aotamise ja kahlemise ja muu-
tub iga häda ainult pahemass
ja kui koiige hammas mulle ha-
lu tub, siis koihe välja temaja.

~~See ei aita midagi~~

Hettingen. Aoja kui Feil hamba-
valu on, mistarvis Feil siis vaja on
minu hammast välja tõmata,
See on naturkene kard, mister

Forster. Ja kuhu pean ma siis
minema, ana vanud päivil?!
Sääb^{an} sul miind kelle küljes sutterwe
süda ripub. Ahverdud talli, mis
väid. Ei ole wiga, mõtleud; selle-
ga alud amall pesa chitanud hana-

de paevade jaoks. Siis tams ta
 sulle kõik su armastuse tagasi --
 Ja rääk tuleb korraga niisugune
 napp plika, oma ilusa näkeseega,
 ja aled äkitselt kõrvale tõuga-
 tud -- kui isa ametist ära astu-
 tud -- Pant teab! See läheb kanti-
 desse [tõmbab tassuräti välja]

Forster. [valgustab lalernaga ta nä-
 gu, siis ahates] Ja, ja... [Tõmbab
 ka oma tassuräti]

Wettingen. [väike vahelaja järel Fors-
 terile poole vaadates, karedalt]

misparast Peie siis äige nutate?

Forster. Kas minu käsi siis teiseti
 käib?! Siin läpevad müüd need
 vahed. Liht südanel on just nii-
 sama valus kui igal teiselgi.

Wettingen. No ja mille kahexesi?

Forster. Meie jääme vaenlasteks.

Wettingen. Täistagi -- Aga ehk Te
 küll üks väljakannatamata inime-

ne olite - - - [ülevõelama suujuse-
ga] kätt pean ma Peile süügi
andma, mister Forster. [kirutab
talle käe.]

Forster. Põp, ja mina võtan vas-
tu! [hõtab käe]

Hettingen. Ja müüd väite ka pi-
gistada, nii palju kui tahate, ma
paljus ei pane.

Forster. All right! [Raputab teri-
se kätt.]

Hettingen [haljult] Na, nii tuge-
vasti ei pruugi Te seda just ka
mitte toimetada.

Forster. Ma pidin seda. Selle
käteandmise pääle olen ma liig
kaua oodanud. [lustilikelt]
ja kui meie lapsed homme koh-
vilauda istuvad, siis on nad
jumala üksi!

Hettingen. [lõbusalt] ja meie is-
tume Paosenis! Kuidas ma selle

W. M. M. alt

193.

linna, pääl ette näostan...!
Missel süsan?! Fasa, kumle ai-
mull!

Forster. Sammud kaäl väljas?!

Wettingen. keset süda ääd? [Bei-
dal laterna oma mantli alla - [lä-
heb pemedamaks]

Forster. Pülge süa!

mõlemad. [istuvad seha pääl,
nii et seha teen neid ära nar-
jab]

6 etendus.

Endised. Rudolf. Mary.

Mary. [nõrkest käsihoovrit kandis,
keskelt, temale järgnes Rudolf reisi-
üksimas]

Mary. kohver an süüsi raskem, kui
ma amasin.

Rudolf. [käsihoovriiga, plaidi ja
kübara kartong]. ma kannan edasi.
Häta sina kübara kartong.

Mary. Tämbame silmapilguks hingel.

Rud. ✓

W. F.

R.

199

Wettingen. [tasa Forsterile] ellis
lapsed.

Forster. [tasa Wettingenile] ellis
nemad riis takavad?

Mary. ah, kui meie isad aimon-
sivad!

Rudolf. Need magavad ju niid
juba ammu.

Wettingen. [tasa] arvad sa?

Mary. Seda üllatust hõmmet,
kui nad einelauda istuvad.

Rudolf. Ja meie aleme Poesenis!

Forster. [tasa] Nemad ka?!

Mary. Mis minu isa küll ham-
me ütleb.

Rudolf. Küll mist paar äige tu-
list

Forster. [tasa] Ma arvan ka.

Mary. [Forsteri kopeerides]. "What
is the matter?" "Minu tütar ära
läinud ilma isata. See pole
võisiks meie pool Americas!"

J. F.
R. M.

Ja alles sinniä.

Rudolf. Ma kuuln juba, kuidas
ta hüüab! [Karunit kergelt koperi-
des! See an ju päris kelm- mine peeg
Rudolf.

Wettingen. [laternat kõrgesse ho-
des ja üles tõustes! See an tõsi!

↓
R.W.F.

Rudolf. [ehmatanud!] Mis, sina
siin?!

Forster. [üles tõustes!] Well, ja mi-
na olen ka siin

Mary [ehmatanud!] Papsa!

Forster. Me tahtsime praegu ära
rõita.

Rudolf. Meie ka.

Wettingen. Kell 12 melikümmend.

Rudolf. Meie ka.

Wettingen. Pausenisse.

Rudolf. Meie ka. Ei gust ütelda,
oleks panna tahtsime!

Forster. Seda me märkasime.

Wettingen. Eksale, armas sõber?

aga seda ei unusta me Teile ial-
gi! Ei ialgi!

Loreny. [keskelt] Hanker an wal Forenz
mis.

käis. [ama passide järel hõra-
mates] me tuleme. [Haatarwad üs-
teise otsa silmapilgu kohvrisid
käs hoides]

Rudolf. ja - - - kas me siis mind
tõesti käin ära täidame. - -

Wettingen. Naesenisse?

Mary. [häbilisult] Kui Teil mi-
dagi selle vastu ei ole - võime ju
meie ka siia jääda.

Wettingen. ja meie reisisime
üksi - - meie mõlemad.

Forster. All right!

Wettingen. ja jääme siis inka
ühte, mister Forster. . . ka edespi-
di - - ja inka edasi.

Rudolf. [kes vahelpeal neli klaasi
fehanniskogorit sisse an valanud]

Nüüd alevne hüimars ameti mi
raugel. Teie teiniseks, mister
Fürster!

Mary. [ruttu üht klaasi vättes] Ei,
Teie teiniseks, mister Wettingen!

Rudolf. [Maryle.] Sinu isa on
siiski kõige parem inimene il-
mas.

Mary. Ei. Sinu isa on veel pal-
ju parem

Rudolf. Aga, armas laps, minu
isa oli ju süüdi...

Mary. Ei, minu isa oli süüdi,
kuna sinu isa - - -

Rudolf. [ühel ajal] Aga luba;
armas laps - - -

Wettingen Kas Teie müüd ka
veel meie pärast tülli tahate
minna

Rudolf. Ei, mingisugust tüli
enam. Kui Te tagasi jõuate,
peate kaks õnnelikku inimest ust

W. R.
M. F.

197.

leidma, kes käsikäs elavad ja
ühtegi inglise päale taemas kaale-
dad pole ja kes üksteisel lausuvad
sonata. . .

Mary. [Rudolffiga kaasi rasken
iines] Ma sulle häa

Wittingen. [Forsteriga snallis
junes] Ja vätku mind see ja tee
ne, ma sulle ka.

(Eesriie)

O
H.R. W.F.
x

